

Risikovurdering 2020 - 2023

Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Siljan kommune

Mai 2020 : Vestfold og Telemark revisjon

Om Vestfold og Telemark revisjon IKS

Vestfold og Telemark revisjon IKS (VTR) er stiftet i 2019 av fylkeskommunen og alle kommunene i Vestfold og Telemark fylke. Selskapet er en videreføring av Telemark kommunerevisjon IKS og Vestfold kommunerevisjon. VTR utfører revisjon og andre tjenester for våre eiere og andre kommunale/fylkeskommunale aktører.

VTRs ansatte har bred erfaring med eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon. Vi har samfunnsfaglig, økonomisk og juridisk utdanning på mastergradsnivå, og har god kompetanse innen offentlig forvaltning.

Du kan lese mer på vårt nettsted vtrevisjon.no.

Innhold

1	Innledning	3
1.1	Bakgrunn – kontrollutvalgets bestilling	3
1.2	Hva er forvaltningsrevisjon	4
1.3	Hva er eierskapskontroll?	4
1.4	Avtale om forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll	4
2	Om risiko- og vesentlighetsvurderingen	5
2.1	Risiko og vesentlighet	5
2.2	Metode	6
3	Om Siljan kommune	7
3.1	Demografi og organisering	7
3.2	Økonomi og eierskap	10
3.3	Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2016-2019	12
4	Risikovurdering - forvaltningsrevisjon	13
4.1	Lokaldemokrati	13
4.2	Kommunedirektørens virksomhetsstyring	15
4.3	Tjenesteyting – kvalitet, rettssikkerhet og produktivitet	22
4.4	Myndighetsutøvelse - kvalitet, rettssikkerhet og produktivitet	44
4.5	Samfunnssikkerhet og bærekraft	46
5	Risikovurdering – eierskap	50
5.1	Utøvelse av eierskap	50
5.2	Virksomhet i selskap - risiko	52
6	Oppsummering	56
	Vedlegg: Oversikt over kommunens eierskap i selskaper m.v.	58

1 Innledning

1.1 Bakgrunn – kontrollutvalgets bestilling

Kontrollutvalget skal utarbeide planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, og skal påse at det blir utført forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i kommunen.¹

- **Plan for forvaltningsrevisjon** skal vise på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Planen skal dekke både kommunens virksomhet og den virksomheten som utøves i kommunens selskaper.
- **Plan for eierskapskontroll** skal vise hvilke eierskapskontroller som skal utføres. Planen skal dekke utøvelsen av kommunens eierskap i de selskap kommunen har eierinteresser i.

Kommunestyret selv skal vedta planene. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planene.

Planene skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger av kommunens virksomhet og eierskap, og av virksomheten i kommunens selskaper.

Koronapandemien vil påvirke kommunenes situasjon på mange måter framover i tid, både rent økonomisk og når det gjelder behovene innenfor ulike tjenestoområder. Det er vanskelig å si noe konkret om hvordan dette vil slå ut nå, og vi har ikke forsøkt å vurdere konsekvenser i denne rapporten. Men ettervirkningene kan medføre endringer i risikobildet og kan endre behovet for forvaltningsrevisjon framover.

Denne risiko- og vesentlighetsvurderingen er utarbeidet av Vestfold og Telemark revisjon IKS (VTR) på oppdrag fra kontrollutvalget i Siljan kommune, jf. sak 18/19 og sak 19/19. Vurderingen av behovet for forvaltningsrevisjon framgår i hovedsak av kapittel 4, og vurderingen knyttet til eierskap framgår av kapittel 5.

---

¹ Jf. kommuneloven §§ 23-2, 23-3 og 23-4.

1.2 Hva er forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon er en av kontrollutvalgets lovpålagte oppgaver.

Forvaltningsrevisjon er å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak, jf. kommuneloven § 23-3. Undersøkelsene rettes mot kommunen og mot kommunens selskaper. Forvaltningsrevisjon skal gjennomføres i samsvar med god kommunal revisjonsskikk.

Gjennom forvaltningsrevisjon kan kontrollutvalget:

- bidra til kommunens egenkontroll
- synliggjøre muligheter til økt produktivitet og måloppnåelse
- bringe fram styringsinformasjon til kommunens beslutningstakere
- bidra til læring og forbedring i kommunen organisasjon og i kommunens selskaper

1.3 Hva er eierskapskontroll?

Eierskapskontroll er en kontroll av om kommunens eierskap i selskap utøves i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Eierskapskontroll skal utføres i samsvar med god kommunal revisjonsskikk.

1.4 Avtale om forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er omtalt i selskapsavtalen for VTR IKS og er dekket av avtale om revisjonstjenester mellom Siljan kommune og VTR IKS. Basert på dette, kan VTR levere ca 2 rapporter om forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll til Siljan kommune fordelt over fire år. Antallet rapporter bygger på et stipulert anslag, og avhenger tema og innretning på undersøkelsene. Dersom kommunen ønsker flere eller mer omfattende forvaltningsrevisjoner eller eierskapskontroller kan det avtales særskilt.

2 Om risiko- og vesentlighetsvurderingen

2.1 Risiko og vesentlighet

Risiko handler om

- hva som kan gå galt,
- hvor sannsynlig det er at noe går galt, og
- hva som er konsekvensen.

Vesentlighet i forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll vurderes ut fra hvor alvorlig den enkelte risikofaktor/konsekvens er i forhold til kommunens eller selskapets måloppnåelse.

Vi vurderer vesentligheten i lys av flere perspektiver:

- kommunens samfunnsoppdrag - hensynet til lokaldemokrati, politiske prioriteringer, innbyggerdeltakelse, tillit og bærekraft
- kommunens brukere/innbyggere – tjenesteyting og myndighetsutøvelse som angår mange eller som er av stor betydning for dem det gjelder
- økonomiske interesser/økonomisk betydning

Plan for forvaltningsrevisjon skal dekke kommunens virksomhet, herunder kommunale foretak, oppgavefelleskap og vertskommuneordninger, samt virksomheten i kommunens selskaper.

Vi har tatt utgangspunkt i kommunelovens formålsparagraf, kommunedirektørens internkontrollansvar² og virkeområdet for forvaltningsrevisjon³. Vi fokuserer derfor på følgende tema i risikovurderingen:

- Ligger forholdene til rette for et funksjonsdyktig folkestyre?

---

² Kommuneloven §§ 1 og 31-3

³ Kommuneloven § 23-3

- Har kommunedirektøren tiltak for virksomhetsstyring og betryggende kontroll?
- Blir regelverk, rettssikkerhet, kvalitet og effektivitet ivaretatt i myndighetsutøvelse og tjenesteyting?
- Legger kommunen til rette for en bærekraftig utvikling?
- Utøves virksomheten i kommunens selskap i tråd med gjeldende regler og vedtak?

Plan for eierskapskontroll skal vise hvordan kontrollutvalget vil påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper mv.

Vi vurderer om det er risiko for at kommunens eierskap ikke utøves i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

2.2 Metode

For å kartlegge og vurdere risiko i Siljan kommune har vi innhentet og gjennomgått følgende informasjon:

- relevant regelverk og nasjonale føringer for kommunene
- kommunens økonomiplan, årsrapporter, planstrategi og annen styringsdokumentasjon
- analyse av nøkkeltall fra KOSTRA og annet statistisk materiale
- kommunens internkontroll
- overordnet informasjon om selskaper som kommunen har eierinteresser i (formål, årsmeldinger)
- tilsynsvirksomhet rettet mot kommunen og kommunens selskap (tilsynsrapporter, tilsynsplaner og klagesaksbehandling)
- annen dokumentasjon som gir grunnlag til å vurdere risiko knyttet til kommunens virksomhet

I KOSTRA-analysen bruker vi tall for kommunen for 2019, med mindre det har vært markante endringer i treårsperioden. Vi sammenligner kommunen med sammenlignbare kommuner og landsgjennomsnittet utenom Oslo. I KOSTRA er kommunene gruppert ut fra størrelse, kostnader og inntekter. Siljan kommune er i

kommunegruppe 1 som er små kommuner med middels bundne kostnader og lave frie disponible inntekter.

Vi bygger også på revisjonens egne erfaringer og kunnskap om kommunen, og på tidligere forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. Kontrollutvalget fra forrige valgperiode har hatt anledning til å komme med innspill til vurderingen, og vi har vært i kontakt med ordfører og rådmann. Vi har også gitt gruppe- og utvalgslederne og rådmannens ledergruppe mulighet for å komme med innspill.

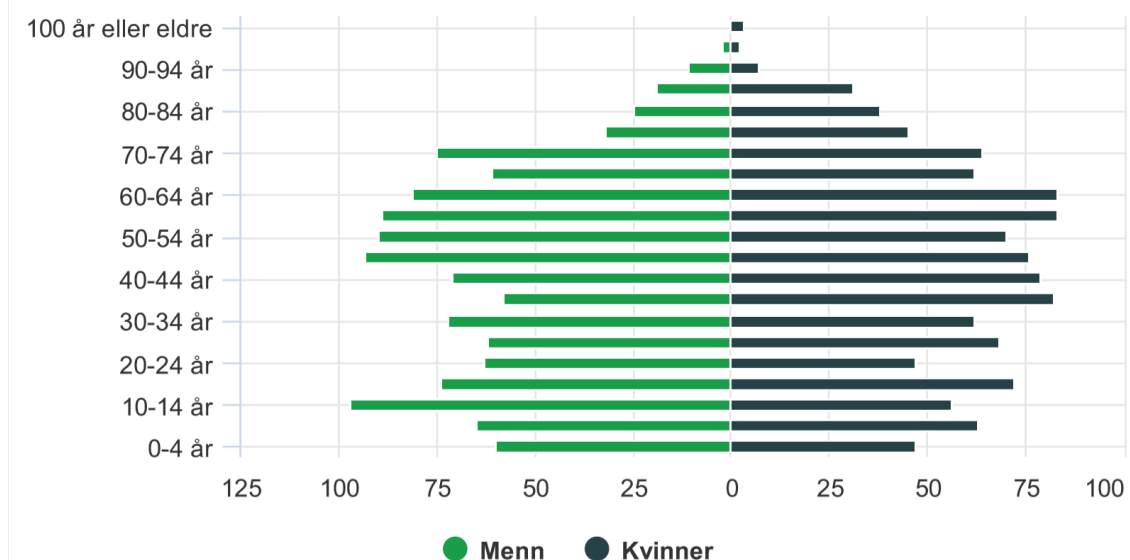
3 Om Siljan kommune

3.1 Demografi og organisering

Demografi

Siljan kommune hadde 2 340 innbyggere pr 31.12.2019. Befolkningstallet har holdt seg relativt stabilt siden 2016.

Bildet under viser befolkningssammensetningen i Siljan kommune i januar 2020.

Kilde: Befolkning, Statistisk sentralbyrå

Kommunens organisasjon

Siljan kommune har 198 ansatte fordelt på 140 årsverk. I årsmeldingen for 2019 opplyser administrasjonen at det har vært en nedgang i antall ansatte fra 2018 til 2019 som følge av nedbemanning i driften av barnehager. Rekruttering av ansatte til ledige stillinger går bra.

Kommunens administrasjon er inndelt i følgende kommunalråder:

- Helse
- Oppvekst
- Samfunn
- Administrasjon

Kommunalsjefene, HR-sjefen⁴ og leder for NAV Siljan utgjør rådmannens lederteam.

Kommunale oppgavefelleskap⁵ og vertskommuneordninger

Samarbeid	Deltakere	Organisering	Vertskommune/ kontorkommune
Barnevernvakt Krise- og akuttberedskap for barneverntjenesten. Felles barnevernsvaktjeneste på kveldstid, i helger og høytider	Alle i Telemark, minus: Notodden Tinn og Hjartdal	§ 27	Skien
Grenland landbrukskontor Felles landbruksforvaltning for deltakerkommunene	Skien Porsgrunn Siljan	Kommuneloven § 20-2	Skien
Grenlandskommunenes Innkjøpsenhet GKI Inngår rammeavtaler på vegne av kommunene	Skien Bamble Drangedal Kragerø Porsgrunn Siljan	Uavklart	Skien
Krisesenteret i Telemark Tilby hjelp og støtte til menn, kvinner og barn som kommer i vanskelige livssituasjoner som følge av vold og mishandling.	Alle i Telemark, unntatt Notodden.	§ 27	Skien

⁴ HR står for Human Resource og er personalavdelingen.

⁵ Dette er den nye betegnelsen på § 27-samarbeid, jf. gammel kommunelov § 27. Kommunene må etter gjeldende kommunelov § 31-2, gjøre om § 27-samarbeid til enten interkommunale politiske råd eller kommunale oppgavefelleskap etter kapitlene 19 og 19 i ny kommunelov, innen 4 år etter at loven trådte i kraft. Vertskommuneordninger er regulert i ny kommunelov kapittel 20.

Samarbeid	Deltakere	Organisering	Vertskommune/ kontorkommune
Miljørettet helsevern i Grenland Fremme folkehelse og bidra til gode miljømessige forhold. Føre tilsyn og foreta godkjenninger.	Skien Bamble Drangedal Kragerø Porsgrunn Siljan	Kommuneloven § 20-2	Porsgrunn
Tilsynskontoret for byggesaker i Grenland Gjennomfører tilsyn og kontroll på vegne av kommunene	Skien Bamble Drangedal Kragerø Porsgrunn Siljan	§ 27	Porsgrunn
Overgrepsmottaket i Telemark	Alle i Telemark	Kommuneloven § 20-2	Skien
Grenlandssamarbeidet Utvikle samarbeidet mellom kommunene i Grenland	Bamble Drangedal Kragerø Porsgrunn Siljan Skien	§ 27	Skien
Interkommunalt Utvalg mot Akutt forurensing IUA Telemark. Ivaretar forurensing fra olje og andre kjemikalier i sjø, land og vassdrag	Alle i Telemark	§ 27	Bamble
Kemneren i Grenland⁵	Skien Porsgrunn Siljan	Kommuneloven § 20-2	Skien
Arbeidsgiverkontrollen i Grenland AiG⁶	Skien Bamble Kragerø Porsgrunn Siljan Drangedal	§ 27	Porsgrunn
Alarmsentralen Telemark Alarmsentralen er ansvarlig for mottak og formidling av: • Alarmer fra trygghets- og velferdsteknologi • Automatiske brannalarmer • Heisalarmer • Sikkerhetsalarmer • Tekniske alarmer Kommunale innbruddsalarmer	Skien Drangedal Vinje Tokke Bamble Siljan Seljord Kviteseid	§ 27	Skien
IT- Grenland Felles IT-tjenester for deltakerkommunene.	Skien Bamble Siljan	§ 27	Skien
Skien interkommunale legevakt	Skien Siljan Nome	Kommuneloven § 20-2	Skien
Øyeblikkelig hjelp sengepost	Skien Siljan Nome	§ 27	Skien
Interkommunalt geodatasenter i Grenland	Bamble Skien Porsgrunn Siljan	Samarbeidsavtale	Porsgrunn

Samarbeid	Deltakere	Organisering	Vertskommune/ kontorkommune
Saks- og arkivsystem ⁷	Skien Porsgrunn Bamble Siljan Drangedal	§ 27	Bamble
Brannberedskap, brannforebyggende virksomhet, feie- og tilsynstjenester	Skien Siljan	Kommuneloven § 20-2	Skien

3.2 Økonomi og eierskap

Økonomi

• Kostra 2019	Siljan kommune	Gruppensnitt	Landsgj.snitt*
Frie inntekter per innbygger	Kr 60 837	61 835	57 297
Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter	67,4 %	91,9 %	102,6 %
Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	24,6 %	8 %	10,4 %
Årets mindre/merforbruk i driftsregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	4,3 %	0,5 %	0,9 %

SSB: KOSTRA nøkkeltall 2019

* Landsgjennomsnitt uten Oslo

Kommunen har frie inntekter på nivå med kommunegruppa og noe høyere enn landssnittet. Gjeldsnivået er lavere enn kommunegruppa og landssnittet.

Kommunen har hatt mindreforbruk de siste årene, som er satt på disposisjonsfond. I følge årsregnskapet 2019 skyldes de gode resultatene flere forhold utenom kommunal drift, men også nøktern og god økonomistyring i hele organisasjonen. Av økte inntekter som kommunen ikke styrer selv, er det trukket fram høyere skatteinnngang enn budsjettet i 2019. Dette gjelder for hele landet. Siljan har også hatt høyere inntekt fra eiendomsskatt enn budsjettet. I 2019 var det høyere avkastning enn oppgitt fra KLP,

og dertil høyere inntektsføring fra premiefond. Det ble også lavere netto pensjonskostnad enn oppgitt fra KLP.

I den grad mindreforbruket bygger på økte inntekter og lavere kostnader som kommunen selv ikke styrer, viser det at kommunen er sårbar for uforutsette hendelser og endringer i budsjettforutsetninger fra staten.

Siljan har lavere langsiktig gjeld enn kommunegruppa og landssnittet. En del av denne gjelden er sertifikatlån, som forfaller i sin helhet etter 12 måneder, men som også som regel har bedre rentebetingelser enn vanlige langsiktige banklån. I følge investeringsreglementet til kommunen skal ikke mer enn 50 % av den samlede låneporteføljen ha låneforfall innen en rullerende 12 måneders periode. Dette kan fravikes dersom kommunens likviditetssituasjon er så god at lån over 50 % kan håndteres med kommunens frie midler. Siljan har i flere år hatt høyere andel enn 50 %, i 2019 var andelen redusert til 57 % av kommunens langsiktige gjeld sertifikatlån.

Koronapandemien kan få betydning for økonomien til kommunene, både som følge av reduserte skatteinntekter, reduserte brukerbetalinger og økte utgifter knyttet til bl.a. smittevern. Det er usikkert hvor mye den økonomiske kompensasjonen kommunene får vil dekke. Pandemien kan også føre til reduserte inntekter for selskap som kommunen eier.

Eierskap - virksomhet organisert i egne rettssubjekter

Siljan kommune eier mange/noen/antall selskaper alene eller sammen med andre. De selskapene som kommunen har størst eierandel i, er:

- Renovasjon i Grenland IKS
- Vekst i Grenland IKS
- Grep Grenland AS

Oversikt over kommunens eierskap framgår av vedlegg bakerst i dokumentet.

3.3 Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2016-2019

I Siljan kommune er følgende forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller gjennomført i perioden 2016-2019:

- Plan- og byggesaksbehandling
- Renovasjon i Grenland IKS - anskaffelser og selvkost
- Bypakke Grenland fase 1
- Eierskapskontroll - tiltak for god eierstyring

4 Risikovurdering - forvaltningsrevisjon

4.1 Lokaldemokrati

4.1.1 Åpenhet og innsyn

Åpenhet og innsyn er sentrale forutsetninger for et fungerende demokrati.

Offentlighetsloven og kommunelovens regler om møteoffentlighet skal legge til rette for at kommunens virksomhet er åpen og gjennomiktig. På den måten styrkes informasjons- og ytringsfrihet, den demokratiske deltakelse, tilliten til kommunen og allmenhetens kontroll.

I ny kommunelov er møteprinsippet styrket ved at det er klargjort hva som skal anses som et folkevalgt organ og at det er begrenset adgang til å opprette folkevalgte organ. Det skal fastsettes reglement for folkevalgte organers virkeområde, virksomhet og saksbehandling.

Siljan kommune har postjournal på kommunens nettside og system for å be om innsyn i saker og dokumenter.

Norsk Presseforbund offentliggjorde i 2018 en såkalt åpenhetsindeks. Indeksen bygger på tre innfallsvinkler der en sjekker hjemmesidene, kommunene svarer på spørsmål og det blir sendt et innsynskrav til kommunene. Siljan kommune fikk 17,5 poeng av 30,5 mulige poeng.

Kunngjøring av møter i folkevalgte organer ligger også på nettsidene, og der er tilgang til møteinnkallinger, saksframstillinger med vedlegg og vedtak/protokoller. I løpet av 2020 vil Siljan kommune innføre overføring på nett av kommunestyrets møter.

Åpenhet og innsyn er vesentlig og grunnleggende for at de demokratiske premissene blir ivaretatt. Det er generell risiko for at rett til innsyn i dokumenter ikke blir fullt ut ivaretatt i praksis. Mulighetene for innsyn har sammenheng med praksis knyttet til journalføring og arkivdanning, og en i eventuell forvaltningsrevisjon bør disse områdene kombineres.

4.1.2 Saksutredning og gjennomføring av kommunestyrets vedtak

Kommunedirektøren har ansvar for at saker til folkevalgte organer er forsvarlig utredet, og at vedtak blir gjennomført uten ugrunnet opphold. Saksutredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak. Hvis kommunedirektøren blir oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har sentral betydning for iverksettingen av vedtaket, skal han si fra om det på en egnet måte.

I forbindelse med ny kommunelov har kommunestyret vedtatt oppdaterte reglementer 19.11.2019. Dette gjelder:

- Reglement for saksbehandlingen av politiske saker
- Reglement for folkevalgte organer
- Reglement for delegering

Rutine for administrativ videredelegering er oppdatert flere ganger i løpet av 2019.

Administrasjonen har mal for saksframlegg som skal til politisk behandling. Malen er tilgjengelig i kommunens arkiv- og saksbehandlingssystem Public 360.

4.1.3 Budsjettering og rapportering

Kommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivarettatt over tid. Kommunen skal utarbeide samordnete og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi, og for lokalsamfunnets utvikling.

Kommunestyret skal vedta årsbudsjett og økonomiplan for de neste fire årene. Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp. Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets prioriteringer og bevilgninger, og de målene og premissene som økonomiplan og årsbudsjett bygger på. Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse, og skal være realistiske, fullstendige og oversiktlige. Årsbudsjettet er bindende. Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel.

I Siljan kommune utarbeides handlingsprogram for den kommende fireårsperioden på våren, og vedtas av kommunestyret i juni året før den aktuelle budsjettperioden starter. Årsbudsjett (tallbudsjettet) vedtas av kommunestyret i desember.

Kommunedirektøren skal rapportere minst to ganger i året til kommunestyret om utviklingen i utgifter og inntekter. Hvis utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årsbudsjettet.

Foruten årsrapport blir det gjennom året levert to tertialrapporter på økonomi til formannskap og kommunestyre.

4.1.4 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon

Tema/selskap	Vinkling	Risiko	Vesentlighet
Åpenhet og innsyn	Tiltak og praksis for håndtering av innsynssaker. Bør kombineres med arkiv og journal	Middels	Vesentlig for demokrati og tillit

4.2 Kommunedirektørens virksomhetsstyring

4.2.1 Internkontroll

Kommunedirektøren skal sørge for at administrasjonen er gjenstand for betryggende kontroll, jf. kommuneloven § 31-3. I kommunens årsberetning skal det redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll med virksomheten. Et nytt krav er at kommunedirektøren minst en gang i året skal rapportere til kommunestyret og fylkestinget om resultater fra statlig tilsyn.

Det er krav om internkontroll på en rekke særlovsområder, både sektorovergripende og for de ulike tjenesteområdene i kommunen, f.eks. arbeidsmiljøloven, personopplysningsloven, opplæringsloven, barnevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven og sosialtjenesteloven. Lovforslag om samordning av

internkontrollregler som gjelder for kommunene er til behandling i Stortinget våren 2020.⁶

Rådmannen opplyser at kommunen har gjort risikovurderinger og har internkontrollsystem. Siljan kommune har anskaffet kvalitetssystemet TQM, og jobber med å fylle det med innhold og implementere det. TQM skal også brukes for å ivareta internkontrollen på tjenesteområdene. Kommunen henter erfaringer fra Skien og Porsgrunn, som har brukt systemet i noen år.

Gode internkontrollsystemer er viktig, og i situasjoner som under denne pandemien blir det ekstra synlig, bl.a. på områder som renhold og HMS, herunder også smittevern i tjenestene.

4.2.2 Etikk og varsling

Et av formålene med kommuneloven er å bidra til at kommuner og fylkeskommuner er tillitskapende. KS og Transparency International Norge (TI) anbefaler at kommuner og kommunale foretak og selskap har etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte, og at retningslinjene bør være behandlet av kommunestyret. I årsberetningen skal kommunen gjøre rede for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard.

Siljan kommune har reglement for etikk, oppdatert versjon er vedtatt av kommunestyret i 5.2.2019. Reglementet gjelder for både folkevalgte og ansatte. Kommunens arbeid med etikk har blitt omtalt i årsberetningen.

Siljan kommune hadde forvaltningsrevisjon av plan og byggesaksbehandling i 2017. Tiltak for å redusere risiko for korrupsjon i dette arbeidet var en del av denne forvaltningsrevisjonen. Blant tiltakene var opplæring i de etiske retningslinjene av politikere og nyansatte.

---

⁶ Jf. Prop. 81 L (2019-2020) Endringer av internkontrollregler i sektorlovgivningen (tilpasning til ny kommunelov)

Arbeidstakere har rett, og til dels plikt, til å varsle om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen. Kommunen som arbeidsgiver plikt til å utarbeide rutiner for varsling av kritikkverdige forhold på arbeidsplassen. Kravene til rutiner og arbeidsgivers håndtering av varslingssaker er endret med virkning fra 1.1.2020.

En god ytringskultur blant ansatte, og gode rutiner rundt varsling, er vesentlig for lokaldemokratiet. Det er derfor viktig at arbeidstakere i kommunen opplever at det er trygt å ytre seg kritisk om forhold i egen virksomhet. Fra 1.1.2020 er tilrettelegging for et godt ytringsklima tatt inn i arbeidsmiljølovens formålsparagraf.

Siljan kommune har reglement for intern varsling som ble vedtatt av kommunestyret 4.9.2018.

Det vil alltid være en viss risiko knyttet til etikk, varsling og ytringskultur, og det kan være risiko for at kommunens rutiner ikke fullt ut er oppdatert etter gjeldende regler.

4.2.3 Arkiv og dokumentasjon

Kommuner og offentlige organ har ansvar for å dokumentere sin egen aktivitet både i et kortsiktig og et langsiktig perspektiv. I tillegg har arkivene en samfunnsmessig betydning for åpenhet, demokratisk aktivitet, forskning og kulturell virksomhet. En velfungerende postjournal og arkivordning er grunnleggende forutsetninger for å ivareta dette.

Alle kommuner skal utarbeide en arkivplan som skal innrettes slik at den kan brukes som et redskap i organets internkontroll med arkivarbeidet. Siljan kommune har arkivplan som er oppdatert 19.6.2018. Arkiv er en del av servicekontoret som består av tre årsverk.

Siljan kommune bruker Public 360 som sak og arkivsystem. Kommunen vil antagelig utlyse konkurranse om levering av saks- og arkivsystem i løpet av denne planperioden.

En undersøkelse gjennomført av arkivverket i 2019, viser at mange kommuner ikke foretar overføringer av arkivverdig materiale fra sine elektroniske systemer til langtidslagring, og at mange kommuner opplever at det er knapphet på ressurser for å

følge de lovkrav som gjelder. IKA Kongsberg har ansvar for langtidslagring i Siljan. Administrasjonen har forberedt deponering til IKA Kongsberg i 2019, det vil gjennomføres i løpet av 2020.

Vår erfaring fra kommuner vi har revidert viser at det er stor risiko for at mye arkivverdig materiale ikke blir arkivert og journalført. Kunnskapsnivået hos de ansatte blir ofte sett på som en kritisk faktor. Ansatte skal som regel både vurdere arkivverdigheten på dokument og gjøre det praktiske med å arkivere i elektronisk database. Arkiv er vesentlig for at kommunen skal ha oversikt over egen saksbehandling og dokumenthåndtering. Videre er arkiv vesentlig for å sikre innsyn og ivareta innbyggermedvirkning og demokratiske hensyn, og for å sikre dokumentasjon av kommunens virksomhet for framtida.

4.2.4 Informasjonssikkerhet

Informasjonssikkerhet omfatter alle tiltak som sikrer konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet til informasjon og IT-systemer, det vil si alt som sørger for å gi korrekt informasjon til de rette menneskene til rett tid. Skien er kontorkommune for IT Grenland, et samarbeid om IT-tjenester mellom Skien, Bamble og Siljan. Samarbeidet er organisert etter gammel kommunelov § 27.

Personopplysningsloven gjennomfører EUs personvernforordning (GDPR) i norsk rett og stiller krav om tilfredsstillende informasjonssikkerhet ved behandling av personopplysninger. Det kreves dokumentert internkontroll. Kommunen skal ha en komplett oversikt over alle personopplysninger som kommunen behandler, både innenfor de ulike tjenestoområdene og internt med kommunens ansatte og politikere. Basert på disse oversiktene skal kommunen vurdere risiko og opprette rutiner og et aktivt system for avvikshåndtering. Kommunen skal ha databehandleravtaler med alle som behandler personopplysninger på vegne av kommunen, f.eks. leverandører av IT-systemer. Kommuner og fylkeskommuner skal gjennomføre og dokumentere opplæring av alle ansatte innenfor personvern og informasjonssikkerhet.

Reglementet for informasjonssikkerhet med tilhørende rutiner, er oppdatert i forhold til reglene for GDPR 28.1.2020. Rådmannen opplyser at Siljan kommune er a-jour med databehandleravtaler og protokoller. For tiden er internkontrollsystemet lagt inn i et

regneark. Internkontrollen og avvikssystemet vil bli lagt inn i TQM i løpet av høsten 2020. Siljan kommune har personvernombud, personvernombudet er formelt ansatt ved IT-Grenland og er personvernombud for flere Grenlandskommuner.

Arbeidet med informasjonssikkerhet berører alle sektorer i kommunen. Det er generelt risiko for at kommunen ikke har tilfredsstillende system og etterlevelse. Det innebærer risiko for tap av data, informasjon på avveie og at nødvendig informasjon ikke er tilgjengelig for de som trenger det. Informasjonssikkerhet er vesentlig at ikke uvedkommende får tilgang til personopplysninger om innbyggere og ansatte. Videre er det vesentlig at ansatte har den informasjonen de trenger, slik at de kan levere riktige tjenester.

4.2.5 Anskaffelser

Reglene om offentlige anskaffelser skal bidra til effektiv bruk av samfunnets ressurser, og at det offentlige opptre med integritet, slik at allmennheten har tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunnstjenlig måte. Anskaffelser over en viss verdi skal kunngjøres og gjennomføres i samsvar med regulerte prosesser, og KOFA⁷ kan ilegge gebyr for ulovlige direkteanskaffelser.

Siljan kommune deltar i Grenlandskommunenes innkjøpsenhet (GKI). GKI inngår rammeavtaler på vegne av kommunene. Siljan kommune gjennomfører selv alle enkeltanskaffelser.

Siljan kommune har et felles anskaffelsesreglement med Bamble, Kragerø, Porsgrunn, Drangedal og Skien kommuner. Reglementet er utarbeidet av GKI.

Reglene om offentlige anskaffelser skal også bidra til å motvirke sosial dumping, ivareta miljøhensyn og motvirke brudd på menneskerettighetene. Kommunene skal ha ulike tiltak for å ivareta disse kravene. Siljan kommune har vedtatt å bruke Skiensmodellen for å motarbeide svart arbeid og sosial dumping i Grenlandskommunene. Skiensmodellen ble revidert i 2019 for å tilfredsstille gjeldende

---

⁷ Klagenemnda for offentlige anskaffelser

krav i lov og forskrifter. Skiensmodellen er utformet som kontraktkrav overfor leverandører.

Det kan være risiko for at kommunen ikke gjennomfører de tiltakene som er foreskrevet for å ivareta samfunnsansvaret – særlig risiko knyttet til kontraktsoppfølging av vilkår knyttet til samfunnsansvar. Det kan være risiko for at ansvaret for kontraktsoppfølging ikke er avklart mellom GKI og kommunen. Dette er vesentlig for omdømme, tillit og i forebygging av korrupsjon og ivaretagelse av samfunnsansvar.

4.2.6 Offentlig støtte

EØS-avtalen forbyr tildeling av offentlig støtte til foretak, dersom støtten kan vri eller true med å vri konkurransen og påvirke samhandelen innen EØS-området. Kommunen kan gi lovlig støtte innenfor de rammene og prosedyrekravene som følger av reglene om offentlig støtte.

En del kommuner tilbyr selv eller gjennom eierskap, varer og tjenester i konkurranseutsatte markeder, f.eks. badeland, kafedrift, utleie av næringseiendom. Konkurransenaktivitet skal være tydelig atskilt fra annen offentlig virksomhet, slik at det ikke skjer en ulovlig kryssubsidiering. Investeringer i næringsvirksomhet og omsetning av offentlig eiendom kan også gi risiko for ulovlig støtte.

4.2.7 Eiendomsskatt

Kommunestyret bestemmer om kommunen skal innføre eiendomsskatt. Kommuner som har innført eiendomsskatt kan velge å bruke Skatteetatens beregnede markedsverdi for boligeiendommer, eller sin egen utregningsmetode, som grunnlag for beregning av eiendomsskatt. Skatten skal ligge mellom 2 og 7 promille av eiendomsskattegrunnlaget og for boliger og fritidsboliger skal satsen være maks 5 promille i 2020. Rammene for kommunen sitt handlingsrom, prosess og regler om beregning er regulert i eiendomsskatteloven.

Siljan kommune har eiendomsskatt. Kommunestyret har vedtatt at eiendomsskattesatsen er 7 ‰ for næring og 3,5 ‰ på boliger og fritidseiendommer i 2020. Det er budsjettert med inntekter på eiendomsskatt på 8 131 000 kroner i 2020.

4.2.8 Eiendomsforvaltning og vern av verdier

Eiendomsforvaltningen

Kommunale eiendommer har betydelig verdi. Samlede kostnader for anskaffelse, forvaltning, drift og vedlikehold utgjør om lag 15-20 prosent av en kommunes økonomi.

God eiendomsforvaltning i kommunen handler om å gi ansatte og tjenestemottakere gode og effektive bygninger til lavest mulig kostnad. Dette innebærer å skape best mulig bygningsmessige rammer for tjenestene som leveres. Kommunen har rollen både som eier, forvalter og bruker av eiendom. Disse rollene er ulike og kan til tider ha motstridende interesser. Ansvaret for de ulike rollene bør derfor organiseres på en tydelig og hensiktsmessig måte.

Videre bør det foreligge overordnede politisk forankrede mål for bolig- og eiendomsforvaltningen, et rasjonelt system for planlegging og styring, og rapportering som bidrar til god kommunikasjon mellom bolig- og eiendomsforvaltningen og politikerne, og som kan tjene som beslutningsgrunnlag. Førende anbefalinger for god eiendomsforvaltning tilsier at kommunen bør ha oversikt over teknisk, forskriftsmessig og funksjonell tilstand i kommunale bygg og boliger.

Siljan kommune eier formålsbygg i areal fordelt pr innbygger på noe lavere nivå KOSTRA-gruppa, og på nivå med landsgjennomsnittet. Utgifter pr kvadratmeter til vedlikehold er lavere enn KOSTRA-gruppa og landssnittet, mens utgifter pr kvadratmeter til drift er på nivå med KOSTRA-gruppa og landssnittet.

Siljan kommune bruker fagsystemet IK Bygg for å følge opp eiendommer. Kommunen har solgt flere kommunale boliger de siste årene. Ordfører opplyser at han har inntrykk av at eiendomsforvaltningen blir godt ivaretatt av administrasjonen.

4.2.9 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon

Tema/selskap	Vinkling	Risiko	Vesentlighet

Etikk og varsling	Kommunens arbeid med etiske retningslinjer og etisk refleksjon – antikorrupsjonsarbeid. Tilrettelegging for varsling.	Middels	Vesentlig for tillit og omdømme
Arkiv og dokumentasjon	Journalføring og arkivdanning. Bør kombineres med innsyn og åpenhet.	Høy	Vesentlig for kommunens oversikt og å sikre innsyn og demokrati
Personopplysninger	GDPR, rettet mot praksis i ett eller flere utsatte tjenesteområder.	Høy	Vesentlig for at opplysninger ikke kommer på avveie/sikre at ansatte har riktig og nødvendig informasjon
Samfunnsansvar ved offentlige anskaffelser	Oppfølging av Skiensmodellen, miljøkrav og andre sosiale hensyn	Middels	Vesentlig for tillit og omdømme

4.3 Tjenesteyting – kvalitet, rettssikkerhet og produktivitet

Kommunene forvalter en stor del av fellesskapets midler. Det meste av disse midlene blir brukt til å produsere de tjenestene som innbyggerne trenger. Tjenestene skal ha det omfang og den kvalitet som loven krever, og skal produseres så effektivt som mulig.

4.3.1 Oppvekst

Barnehage

Som eier og myndighetsutøver har kommunen mange oppgaver på barnehageområdet. Kommunen skal blant annet sørge for plass til alle barn med rett til barnehageplass, drifte egne barnehager i samsvar med gjeldende krav, godkjenne

barnehager, yte tilskudd til private barnehager, samordne opptak, drive veiledning og føre tilsyn både etter barnehageloven og etter forskrift om miljørettet helsevern i skoler og barnehager.

Siljan kommune har to kommunale barnehager, ingen ikke-kommunale barnehager. Loppedåpan barnehage ligger på Holtesletta og har 72 plasser. For tiden har kommunen Opdalen barnehage som ligger 7 km nord for sentrum og har 31 plasser. I løpet av 2020 skal kommunen åpne Sagaenga barnehage i sentrum, og legge ned Opdalen barnehage. Siljan kommune har en noe lavere andel barn i alderen 1-5 år som går i barnehage enn landssnittet, men er på nivå med KOSTA-gruppa.

Ny bemanningsnorm ble innført fra 1.august 2018, med krav om at alle barnehager innfrir normen innen 1.august 2019. KOSTRA- tall for 2019 viser at bemanningsnormen i kommunen sett under ett var oppfylt. Siljan kommune har høyere andel barnehagelærere i forhold til grunnbemanningen enn KOSTRA-gruppa og landsnittet. I følge årsmelding 2019 har alle ansatte utdanning som enten barnehagelærer eller barne- og ungdomsarbeider.

Den nye pedagogsnormen og nedgang i antall barn i kommunen, førte i 2019 til lavere behov for fagarbeidere og kommunen så seg nødt til å si opp flere ansatte. Prosessen endte med brudd, og LO gikk til sak mot kommunen på vegne av en av de ansatte. Saken ble løst før det ble rettssak. Strukturendringen med ny barnehage, størrelsen på barnekullene og familienes ulike behov for barnehageplasser påvirker kommunens behov for personale framover.

Kommunens oppgaver på barnehageområdet er todelt. Som eier har kommunen ansvaret for administrasjon og drift av kommunens barnehager. Kommunen er også barnehagemyndighet for både kommunale og private barnehager.

Myndighetsoppgavene er godkjenning, tilsyn og kontroll, spesialpedagogisk hjelp og andre fellesoppgaver. I små kommuner kan det være en risiko for at det ikke er organisatorisk skille mellom kommunen som barnehageeier og barnehagemyndighet. De kommunale barnehagene er en del av kommunalområde for Oppvekst. Administrativ barnehageeier er kommunalsjefen. Barnehagemyndigheten er lagt til barnehageleder, organisert under kommunalsjef. Barnehageleder har fag- og opplæringsansvar på barnehageområdet, men ikke personalansvar.

Det er nasjonal maksimalpris for barnehageplass, rett til søskenmoderasjon og moderasjonsordninger for lavinntektsfamilier (prisreduksjon og gratis kjernetid). Regnskapsrevisors inntrykk er at kommunen har rutiner for fakturering og innkreving av foreldrebetaling.

Grunnskole

Kommunen har ansvaret for grunnskoleopplæringen. Kommunen skal sørge for at opplæringen tilpasses evnene og forutsetningene til den enkelte elev, jf. opplæringsloven § 1-3. Dette stiller store krav til planlegging og organisering. Kommunen skal ha et system som gjør det mulig å vurdere om kommunen ivaretar sine forpliktelser etter opplæringsloven, jf. § 13-10.

Kompetanseheving i barne- og ungdomsskolen er fortsatt et nasjonalt satsingsområde. Det legges særlig vekt på videreføring og utvidelse av antall plasser på lederutdanning for rektorer, og videreføring og økte økonomiske intensiver til å gjennomføre etter- og videreutdanning for lærere. Fylkesmannen i Vestfold og Telemark informerer om at det i de siste årene har vært en jevn, og til dels markert, økning i antall søknader som er anbefalt og godkjent fra skoleeier.

Siljan har to kommunale skoler: Midtbygda barneskole med 211 elever og Siljan ungdomsskole med 89 elever, samt voksenopplæringen. Inn på Tunet (IPT) er Siljan kommunes alternative opplæringsarena.

Resultatene i grunnskolen har variert i perioden 2016-2019. I 2019 var grunnskolepoeng noe lavere enn KOSTRA-gruppa og landet, mens mestringsnivået for nasjonale prøver i lesing lå i mellom over KOSTRA-gruppa og lavere enn landssnittet.⁸ Andel elever som får spesialundervisning er høyere enn KOSTRA-gruppa og landssnittet. Antall timer spesialundervisning elevene får er lavere enn KOSTRA-gruppa og høyere enn landssnittet.

---

⁸ Mestringsnivået på nasjonale prøver i regning er ikke oppgitt for 2019

Fylkesmannen hadde tilsyn ved Siljan ungdomsskole i mars 2018. Tilsynet omhandlet kommunens arbeid med elevmedvirkning knyttet til elevråd, skolemiljøutvalg og samarbeidsutvalg. Kommunen fikk flere avvik. Avvikene er lukket og Fylkesmannen har avsluttet tilsynet.

Kommunen skal sikre at elevene har et godt fysisk og psykososialt miljø på skolen, jf. opplæringsloven § 9 A-1. Opplæringsloven stiller klare krav om handleplikt og prosedyre i slike saker.

I følge Ungdata fra 2018 har 11 % av ungdomsskoleelevene i Siljan svart at de ofte blir plaget, ertet eller frosset ut av andre, mot 8 % i landet. Tall fra elevundersøkelsen for 10 trinn til Utdanningsdirektoratet viser et bedre resultat for elever som har blitt mobbet for skoleåret 2019/20 enn for tidligere år. Elevundersøkelsen for 7.trinn har ingen svart at de har opplevd å bli mobbet på skolen, men noen få har opplevd å bli mobbet digitalt. I følge plandokumentet for skole og barnehage 2016-2019 «Den røde tråden», har kommunen hatt flere tiltak mot mobbing, og skole og barnehage har hatt egne handlingsplaner mot mobbing.

Fylkesmannen har hatt en sak om mobbing til behandling, og Fylkesmannen fant brudd på regelverket i skolens behandling av saken. Saken ble henlagt av Fylkesmannen fordi eleven sluttet på skolen. Kommune fikk likevel veiledning fra Fylkesmann om aktivitetssplikten. Ny rutiner er tatt i bruk ved begge skolene etter dette.

Det er risiko for at det psykososiale miljøet i skolen, og at regler om handleplikt og dokumentasjon ikke blir godt nok ivarettatt. Det kan føre til dårlige tjenester til utsatte barn og dårlig læringsmiljø.

SFO

Kommunen skal tilby SFO til alle som ønsker det. Ordningene skal ha vedtekter i samsvar med opplæringsloven § 13-7, og elever i SFO skal sikres et godt fysisk og psykososialt miljø. Utover dette er det ikke fastsatt nasjonale kvalitetskrav til skolefritidsordningen. SFO kan finansieres med foreldrebetaling (selvkost), jf. § 13-7.

Siljan kommune tilbyr SFO-ordning ved barneskolen. Tilbudet gis til alle barn på 1. til 4. trinn og elever med særskilte behov på 5. til 7. trinn. SFO tilbudet kan tilpasses med antall dager man ønsker å ha SFO tilbudet. Det kan søkes også om kun morgenplass. Siljan kommune har søskenmoderasjon. Familier med lav inntekt søke om redusert betaling.

Skoleskyss

Elever med lang eller farlig reisevei og elever som på grunn av sykdom eller funksjonshemming har behov for skyss, har krav på gratis skoleskyss. Myndighetsutøvelse og det praktiske og økonomiske ansvaret for skyssen er delt mellom kommunen og fylkeskommunen, avhengig av hva som er grunnlaget for retten til skyss for den enkelte elev, jf. opplæringsloven § 13-4.

Siljan kommune har færre barn som får skoleskyss de siste årene og har også reduserte utgifter til skoleskyss. Reduksjonen skyldes nedgang i antall barn i grunnskolealder og generasjonsskifte i boligfelt som ligger i nærheten til skolene.

PPT

Hver kommune skal ha en pedagogisk-psykologisk tjeneste, eventuelt i samarbeid med andre kommuner. Den pedagogisk-psykologiske tjenesten skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov. Elever som ikke har eller kan få tilfredsstillende utbytte av den ordinære undervisningen, har rett til spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er store forskjeller mellom kommuner og mellom skoler når det gjelder antall elever med vedtak om spesialundervisning.

Siljan kommune har noe høyere andel elever som får spesialundervisning som landet ellers og KOSTRA-gruppa jf. tall i KOSTRA for 2017 – 2019. Timetallet som den enkelte elev får har variert i de siste tre årene. Kommunen ligger litt høyt på barn som får spesialpedagogisk hjelp i barnehage i prosent av alle barn i kommunale barnehager: 7,3 % i Siljan mot 3,9 % for landet uten Oslo og 5,1 % for KOSTRA-gruppen.

PPT i Siljan er en enhet under kommunalområde oppvekst. PPT har 2,15 årsverk fordelt på fire personer. Det framgår av årsmelding 2019 at PPT har hatt en del langtidssykmelding i 100 % stilling i 2019. PPT mottok 35 nye henvisninger. Dette er en svak nedgang fra 42 henvisninger i 2018 og 49 henvisninger i 2017. PPT henviste mange elever (med tanke på elevtallet i Siljan kommune), til spesialisthelsetjenesten for en videre utredning. Flere elever i Siljan kommune har omfattende behov for spesialundervisning. Generelt har PPT svært mange saker med tanke på innbyggertall.

Barnevern

Barnevernets oppgaver er regulert i lov om barneverntjenester. Hovedoppgaven er å sikre at barn og unge får trygge oppvekstvilkår, og at de som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Barneverntjenesten skal medvirke til at barns interesser ivaretas også av andre offentlige organer, og skal samarbeide med andre sektorer og forvaltningsnivåer.

Det er gjort flere endringer i barnevernloven i 2018, og forslag til ny barnevernlov har vært på høring i 2019. Lovendringene vil ytterligere styrke barnets perspektiv og bidra til økt vekt på forebygging og tidlig innsats.

Antall barn og unge som får hjelp fra barnevernet på landsbasis har økt. Fra 2013 til 2018 har antallet bekymringsmeldinger økt fra 52 000 til 57 000, og 83 % av bekymringsmeldingene går videre til en undersøkelsessak i 2018. På landsbasis ble det satt i verk tiltak i 40 % av de avsluttede undersøkelsene.

Barneverntjenesten skal ivareta en sårbar målgruppe som ikke alltid kan ivareta egne behov og ønsker. Det er derfor særlig viktig at barneverntjenesten har tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å fatte riktige vedtak og følge dem opp systematisk over tid.

Barneverntjenesten er en enhet under kommunalområde for oppvekst. Tjenesten har tre ansatte.

Siljan kommune har lave netto driftsutgifter til barnevern sammenlignet med KOSTA-gruppa og landsgjennomsnittet. Tabellen under viser andelen barn med meldinger, undersøkelse og barnevernstiltak i Siljan i 2019.

	Siljan	KOSTA-gruppe 1	Lands-snittet
Barn med melding ift. innbyggere 0-17 år	4 %	5,2 %	4,6 %
Barn med undersøkelse ift. innbyggere 0-17 år	5,2 %	5,4 %	4,8 %
Barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-22 år	3,8 %	4,9 %	3,8 %

I Siljan ble 95 % av undersøkelsene ferdig saksbehandlet innen fristen på 3 måneder, på landsbasis ble 88 % av sakene behandlet innen denne fristen.

Det er ofte flere og sammensatte årsaker til at utsatte barn og unge kommer i kontakt med barnevernet. Barna og deres familier får ofte bistand fra flere etater. Å sikre et tverrfaglig samarbeid er derfor viktig. Siljan har utviklet et digitalt verktøy «Bedre tverrfaglig innsats» som er en logg til bruk i det tverrfaglige arbeidet. Hensikten med verktøyet er å kvalitetssikre helhetlig og koordinert innsats uten at det blir brudd i oppfølgingen. Kommunalområde for oppvekst har fokus på tverrfaglig samarbeid, sammen med kommunalområdet for helse og NAV.

Kulturskole

Alle kommuner skal ha et kulturskoletilbud til barn og unge, enten alene eller i samarbeid med andre kommuner, jf. opplæringsloven § 13-6.

Kulturskolen i Siljan ønsker å gi variert undervisningstilbud av høy kvalitet innen kunsthøgskolen. Kulturskolen ønsker å starte med opplæring på korpsinstrumenter og et tilbud innen visuell kunst og teater. Innenfor den økonomiske rammen, er det ikke rom for å utvide tilbudet. I følge budsjett 2019 er kulturskolen i Siljan den kommunen i fylket med de laveste netto driftsutgiftene til kommunal kulturskole. For skoleåret 2019/2020 var det en økning i antall søkere til kulturskolen.

Korona-pandemien

Det er nedsatt en koordineringsgruppe som skal følge med på sårbare barn og unges situasjon under pandemien og rapporterer til Barne- og familiedepartementet. Første rapport datert 20.04.20, viste at smitteverntiltakene har hatt store negative ringvirkninger for tjenestetilbudet til sårbare barn og unge i Norge. Gruppen skal gi en statusrapport hver 14. dag. Både tjenester fra kommunene som skole, barnehage, barnevern, sosialtjeneste og ulike helse- og omsorgstjenester og statlig barne- og familievern, spesialisthelsetjeneste og konfliktråd/politi/kriminalomsorg er omfattet.

Rapportene viser at stengte skoler og barnehager, samt redusert kapasitet på helsestasjon- og skolehelsetjenestene gjorde det utfordrende å identifisere sårbare barn og unge. Rapportene viser også at barn, unge og familier har takket nei til tilbud fra både barnevern og helse og omsorgstjenester bl.a. av smittehensyn. En del som hadde tilbud om skole og barnehage i den perioden disse var stengt, benyttet ikke tilbudet. De ulike tjenestene har meldt om at terskelen for å be om hjelp er blitt høyere, noe som kan gjøre at barn og unge må leve med vold og overgrep lenger. Dette kan føre til økt pågang til tjenestene når situasjonen normaliseres. I rapporten fra 19.05.20 anbefalte koordineringsgruppen at dispensasjonen fra kravet om å opprette individuell plan for helse og omsorgstjenester ble opphevet så raskt som mulig, og at tilsynsmyndighetene fikk i oppdrag å påse at situasjonene i tjenestene ble gjenopprettet og at tjenester til familier med funksjonshemmede barn prioriteres. Nedstengning og redusert kapasitet kombinert med at barn, unge og familier har takket nei til timer/tilbud, gir risiko for at barn og unge med behov for oppfølging ikke har fått dette, og at det på sikt kan bli behov for mer omfattende tjenester.

4.3.2 Helse

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen får tilbud om nødvendige helse- og omsorgstjenester. Dette omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne. Kommunen har plikt til å planlegge, gjennomføre, evaluere og korrigere virksomheten, slik at tjenestenes omfang og innhold er i samsvar med krav fastsatt i lov eller forskrift.

Plan for helse 2016-2019 ble vedtatt av kommunestyret 31.03.16. Hovedmålene i planen var:

- a) Alle innbyggerne skal få nødvendig forebyggende tjenester, rehabilitering, behandling, pleie og omsorg.
- b) Tjeneste skal være i tråd med nasjonale føringer.
- c) Siljan kommune avdeling Helse skal være en god arbeidsplass med trygge tjenesteytere.

Omsorgstilbud i og utenfor institusjon

Kommunene har ansvar for tjenestetilbudet til alle mennesker med behov for pleie- og omsorgstjenester, uten hensyn til alder eller diagnose. Omfanget av pleie- og omsorgstjenestene har økt de siste årene. Økende behov skyldes både at det blir stadig flere eldre, særlig i aldersgruppen over 90 år, og at det har vært en sterk økning i antall yngre mottakere (under 67 år).

Siljan kommune forventer at antall eldre over 67 år skal øke, og at gruppen over 80 år vil øke betydelig. Kommunen forventer at de eldre vil ha flere og mer sammensatte lidelser.

Kommunale helse- og omsorgstjenester består i hovedsak av hjemmetjenester (for eksempel hjemmesykepleie og praktisk bistand), opphold i institusjon/sykehjem, tilbud om avlastningstiltak, støttekontakt og omsorgslønn. Kommunen skal også ha et dagaktivitetstilbud til personer med demens.

Personer under 67 år med langvarig og stort behov for personlig assistanse har rett til å få slike tjenester organisert som brukerstyrt personlig assistanse (BPA), jf. pasient og brukerrettighetsloven § 2-1d. Siljan kommune har for tiden to brukere med vedtak om BPA.

Sykehjemmet har hatt økende pasientbelegg, og siste halvår 2019 har det vært fullt pasientbelegg med 28 inneliggende pasienter. I 2018 var andelen innbyggere over 80 år som bruker hjemmetjenester og som er beboere på sykehjem, på nivå med landsgjennomsnittet og KOSTRA-gruppa.

Kommunen hadde færre årsverk per bruker (pleiefaktor) i omsorgstjenesten enn landsgjennomsnittet og KOSTRA-gruppa i 2018⁹. I budsjettforslag for 2020 har rådmannen vurdert at *«dagens pleiefaktor på sykehjemmet viser et behov for økt bemanning. Styrket bemanning bør inkludere en lærling, slik at vi kommer opp på 2 lærlinger pr 1000 innbygger»*. Kommunen har lavere utgifter per innbygger enn KOSTRA-gruppa og landsgjennomsnittet. Sykefraværet har økt fra 6,6 % i 2018 til 7,2 % i 2019.

Fylkesmannen har behandlet en klage fra en mottaker av helsetjenester i 2018. Faglig ble klagen ikke tatt tilfølge, men en systemrettet merknad ble anført.

Lavere bemanning og sykefravær kan være en risiko for tjenestekvaliteten.

Samhandlingsreformen

Kommunen skal sørge for bevilgninger som er nødvendige for å yte tjenester og sette i verk tiltak som kommunen har ansvaret for. Kommunen skal inngå samarbeidsavtale med regionalt helseforetak om utskrivningsklare pasienter, jf. lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 6-1. Kommunene må betale helseforetakene for pasienter som er utskrivningsklare fra sykehus, dersom kommunen ikke kan ta imot pasientene som avtalt. Departementet har gitt nærmere bestemmelser om ordningens omfang og innhold, jf. forskrift om kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter.

Kommunene skal ha et døgntilbud for øyeblikkelig hjelp, både for somatiske lidelser og for voksne pasienter med psykisk helse- og/eller rusmiddelproblemer jf. helse og omsorgstjenesteloven § 3-5. Siljan kommune har øyeblikkelig hjelp sengepost i samarbeid med Nome og Skien kommuner, det er lokalisert i Skien helsehus.

Kommunen har ikke hatt overliggerkostnader til sykehuset Telemark i 2019.

---

⁹ KOSTra har ikke tall for dette i 2019

Folkehelsearbeid

Arbeidet med folkehelse og å forebygge sykdom er sentralt i samhandlingsreformen. Arbeidet er forankret i folkehelseloven. Kommunen skal fremme helse og søke å forebygge sykdom, skade og sosiale problemer. Kommunen skal fastsette mål og strategier for folkehelsearbeidet. Utgangspunktet for mål og strategier skal være kommunens identifisering av sine folkehelseutfordringer. Hensikten med at kommunen skal sette mål og strategier er å sikre politisk og tverrsektoriell forankring av folkehelsearbeidet.

Folkehelseloven setter krav til politisk forankring av folkehelsearbeidet og en langsiktig, systematisk innsats. Det innebærer at kommuner og fylkeskommuner skal ha oversikt over helsetilstanden til befolkningen i sin kommune/sitt fylke og de faktorer som påvirker helsetilstanden. Denne kunnskapen skal legges til grunn i kommuneplanarbeidet.

Siljan kommune har en folkehelseplan fra 2013 som ble vedtatt av kommunestyret. Planen inneholder en folkehelse profil og en rekke tiltak i de kommunale tjenestene som kan styrke folkehelsen. I samfunnsdelen av kommuneplanen 2019-31, vedtatt av kommunestyret 07.05.19, er folkehelse trukket fram som en av drivkreftene i samfunnet og et viktig satsingsområde for kommunen.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

Kommunen skal tilby helsestasjons- og skolehelsetjeneste til barn og ungdom 0–20 år. Tilbudet skal fremme psykisk og fysisk helse, gode sosiale og miljømessige forhold, og forebygge sykdommer og skader, jf. helsestasjonsforskriften §§ 1-1 og 2-1.

I følge Barneombudet opplever mange at det er for få helsesykepleiere, og at de har for liten tid på skolen. Dette understøttes av undersøkelser som viser at helsesykepleier verken har tid til å gjøre de lovpålagte oppgavene eller til oppsøkende arbeid og informasjonsarbeid.

I 2017 utarbeidet Helsedirektoratet en nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Retningslinjene er utarbeidet for å tydeliggjøre de faglige kravene til hvordan tjenesten

for barn og unge 0–20 år skal være. Den består også av anbefalinger om hvordan innholdet i tjenesten bør være for å oppnå god praksis og dermed også faglig forsvarlighet i hele landet.

Forebyggede skole- og helsestasjonstjeneste har 2 ansatte i 100 % stillinger. Helsesykepleier er fast tre dager i uken på Midtbygda skole og en dag på ungdomsskolen. Siljan kjøper tjenester fra Skien kommune ved helsestasjon for ungdom og jordmortjenesten. Siljan hadde i 2019 flere årsverk i forhold til antall innbyggere 0-20 år enn landsgjennomsnittet, og så vidt flere enn KOSTRA-gruppa.

Psykisk helse og rusomsorg

Kommunene har en sentral rolle i å identifisere, utrede, behandle og følge opp personer med psykiske lidelser. Dette er også et felt med behov for koordinerte tjenester og tverrfaglig samarbeid, både innad i kommunen og med spesialisthelsetjenesten. Både skolehelsetjenesten og PPT kan ha en viktig rolle i arbeidet med å forebygge sykdom. Kommunen skal også skaffe bolig og sikre nødvendig bo-oppfølgning til de som trenger det.

Fra 2019 skal kommunene også betale for pasienter innen psykisk helsevern som blir liggende på sykehus i påvente av kommunalt tilbud. Siljan har ikke betalt for overliggerdøgn på sykehuset for pasienter innen psykisk helsevern i 2019.

Fra 2020 skal alle kommuner skal ha psykologkompetanse. Rekruttering av flere psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene er en av regjeringens satsinger for å styrke kvalitet og kompetanse i det tverrfaglige arbeidet innen psykisk helse og rus, vold- og traumefeltet. Det er lagt til rette for at alle landets kommuner kan motta tilskudd til lønn til psykologstillinger. Siljan kommune har foreløpig ikke lyktes med å ansette psykolog, men jobber med mulige løsninger.

Innenfor rusomsorgen er det behov både for forebyggende arbeid og tiltak knyttet til behandling. Dette er et område med behov for koordinering internt i kommunen og mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.

Prop. 15S (2015-2016) er regjeringens opptrappingsplan for rusfeltet, i perioden 2016 til og med 2020. Forslagene omhandler tiltak som skal legge til rette for en forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats, og det har skjedd en viss opptrapping av statlige bevilgninger til rusfeltet.

Tall fra KOSTRA viser at Siljan kommune har dårligere dekning av psykiatrisk sykepleier enn KOSTRA-gruppa, men er på nivå med landssnittet. Dekning av personell med videreutdanning innen psykisk helsearbeid er på nivå med de vi sammenligner med, mens dekning av personell med videreutdanning innen rusarbeid er bedre enn de vi sammenligner med. I Siljan ble det i 2019 brukt 4,2 % av netto driftsutgifter til tilbud til personer med rusproblemer, mens snittet for KOSTRA-gruppa er på 3,9 % og landet 13,9 %.

Det kan være risiko for at omfanget og kvaliteten i tilbudet ikke er godt nok.

Krisesenter

Kommunen skal sørge for et krisesentertilbud som skal kunne brukes av personer som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner, og som har behov for rådgivning eller et trygt og midlertidig botilbud. Kommunen skal sørge for god kvalitet på tilbudet. Det er fastsatt nærmere krav til organisering, innhold og samordning med andre instanser i lov og forskrift. Siljan kommune er med i samarbeidet om Krisesenteret i Telemark, som ligger i Skien.

Fylkesmannen gjennomførte et dokumenttilsyn overfor krisesenteret i 2018. Det ble ikke avdekket avvik.

Korona

I tilknytning til korona-pandemien har kommunene fått testet ut beredskapen knyttet til helse og omsorgstjenester og smittevern. Mange kommuner har imidlertid hatt få smittetilfeller og har slik sett ikke fått testet beredskapen i praksis på samme måte som kommuner med mange smittetilfeller. Pandemien kan medføre risiko for helse og omsorgstjenestene som innbyggerne får, både som følge av at enkelte tjenester i en periode var stengt og at personell i en periode har blitt omdisponert slik at

tjenestetilbudet ble endret/ redusert. Det kan også være at lokaler brukt til ulike aktivitetstilbud er blitt omdisponert, slik at aktivitetstilbudet i kommunen blir berørt. Pandemien kan dessuten gi økt behov for tjenester i ettertid, som f.eks. rehabiliteringstjenester og psykisk helsehjelp.

4.3.3 Samfunn

Kommunen yter tjenester og utøver myndighet når det gjelder vannforsyning, avløp, renovasjon, branntilsyn/feiring og plan- og byggesak.

Koronapandemien har betydning også på dette området. Kommunene kan ha fått testet sin beredskap, egne rutiner på HMS for egne ansatte og knyttet til smittevern.

Beregning av selvkost

Vannforsyning, avløp, renovasjon, feiring og byggesaksbehandling finansieres gjennom gebyrer fra innbyggerne. Regler om beregning av selvkost er hjemlet i kommuneloven § 15-1 og forskrift om beregning av selvkost (i kraft 01.01.2020). Forskriften vil gi rettslig bindende regler for hvordan samlet selvkost for et tjenestoområde skal beregnes.

Krysssubsidiering mellom kommunens lovpålagte oppgaver og næringsvirksomhet er forbudt, f.eks. innenfor avfallshåndtering. Avfallsforskriften krever at kommunen skal ha separat regnskap for lovpålagt håndtering av husholdningsavfall. Siljan kommune har Renovasjon i Grenland IKS sammen med Skien, Porsgrunn og Bamble kommuner. I 2017 var det forvaltningsrevisjon der vi blant annet undersøkte om Renovasjon i Grenland IKS fulgte reglene om selvkostberegninger.

Siljan kommune har beregnet selvkost selv i et regneark. Siljan har selvkostfond på slam og feiring. For vann, avløp og renovasjon har Siljan kommune hatt større utgifter enn inntekter slik at kommunen har akkumulerte underskudd fra flere år tilbake. For noen av områdene har fond eller akkumulerte underskudd vokst over flere år enn regelverket tillater. For vann og avløp planlegger kommunen oppgraderinger, og dette vil jevne ut ubalansen mellom inntekt og kostnad framover.

Fastsettelse av gebyr

Kommunen fastsetter fordelingen av kostnaden på abonnenter gjennom egne vedtak. Kommunens handlingsrom for fordeling av gebyrbyrden varierer mellom selvkostområdene.

Vann og avløp

Kommunen skal sørge for en tilstrekkelig og sikker vannforsyning, og en miljømessig riktig avløpshåndtering. Alle kommuner skal ha beredskapsplaner for drikkevannsforsyning.

I mange kommuner er vann- og avløpsnettet gammelt og det er store kostnader knyttet til vedlikehold og fornying. Klimatiske endringer med hyppige og voldsomme nedbørsmengder kan være en utfordring dersom lednings-nettet er gammelt og/eller underdimensjonert. Tall i KOSTRA viser at kommunen har 24 360 m vannledningsnett, og at 3 496 m er nyere enn år 2001.

Drikkevannsforskriften §§ 6 og 7 setter krav om farekartlegging og farehåndtering og om internkontroll for alle vannverkseiere. Det er krav om internkontroll også på avløpsområdet, og kommunen skal blant annet ha en samlet oversikt over overløp, jf. forurensningsforskriften kapittel 13 og 14.

Arbeidet med vann og avløp vil i en periode framover organisatorisk ligge rett under rådmannen, Dette har med bemanningssituasjonen å gjøre. Tidligere kommunalsjef for samfunn vil jobbe med vann og avløp, og selvkostområdene. Rådmannen opplyser at det vil utarbeides en plan for vann og avløp.

I følge årsmelding 2019 var det ingen avvik i leveransen av drikkevann fra Skisjø vannverk i 2019. Det var ett brudd i vannledningsnettet, men bruddet var stort.

Renovasjon

Økonomisk vekst og forbruk gjør at avfallsmengdene fortsetter å vokse i Norge. Målet er å produsere mindre avfall, samtidig som ressursene utnyttes bedre. Avfall kan påvirke miljøet direkte ved at dårlig avfallshåndtering eller forsøpling endrer økosystemene. Gode systemer for innsamling av avfall og oppfølging av

forsøplingssaker er viktige tiltak for å hindre forsøpling, helse- eller luktproblemer eller andre forurensningsulempes som følge av avfall.

Kommunen skal blant annet sørge for at det er etablert et system for innsamling av husholdningsavfall og at det gis nødvendig informasjon om avfallshåndtering til husstander og bedrifter.

Siljan kommune har organisert renovasjonen gjennom selskapene Renovasjon i Grenland IKS (RiG), Greve biogass AS og Grenland og Vestfold bestiller AS. RiG skal ivareta eierkommunenes behov knyttet til bestilling og forvaltning av renovasjonstjenester til husholdninger, hytter og kommunale virksomheter. Renovasjonsselskapene er nærmere omtalt i kapittel 5.

Kommunen fastsetter renovasjonsforskrift og gebyrregulativ, og har ansvar for innkrevingen av gebyrene. Renovasjonsgebyret er noe høyere enn gjennomsnittlig gebyr i kommunene i KOSTRA-gruppa og landssnittet.

RiG har lagt fram Hovedplan for renovasjonstjenester i Grenlandskommunene 2018-2030, den er vedtatt av kommunestyret i 2017. Hovedplanen er utformet ut fra den strategiske målsettingen at Grenlandskommunene skal ha en kostnadseffektiv avfallsordning som gir mindre avfall, mer ombruk, mer materialgjenvinning og fornøye brukere. Hovedplanen er basert på avfallsdirektiver fra EU, FNs bærekraftsmål og nasjonale føringer.

I 2018 var andelen avfall levert til materialgjenvinning 36,9 %, noe som er lavere enn KOSTRA-gruppa på 39,1 % og landssnittet på 40 %. Det kan være risiko for at gjenvinningsmål/miljømål knyttet til avfallshåndteringen ikke nås.

Brannvern og feiing

Brann og eksplosjonsvernloven har som formål å verne liv, helse, miljø og materielle verdier mot brann og eksplosjon, mot ulykker med farlig stoff og farlig gods og andre akutte ulykker, samt uønskede tilsiktede hendelser.

Kommunen plikter å sørge for etablering og drift av et brannvesen. Brannvesenets oppgaver er å sørge for beredskap ved brann og å drive forebyggende arbeid.

Det forebyggende arbeidet innebærer bl.a. kartlegging av brannobjekt og utsatte grupper, samt tilsyn og feiing av fyringsanlegg i bygninger. Fra og med 01.01.2016 er fritidsboliger omfattet av kommunens plikt til å drive tilsyn og feiing av fyringsanlegg.

Brann- og feievesenet er i samarbeid med Skien kommune, der Skien er kontorkommune. Tall i KOSTRA viser at bemanningen til brann og ulykkesvern i Siljan ligger over landsgjennomsnittet.

Bibliotek og kultur

Kommunen skal sørge for økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante virkemidler og tiltak som fremmer og legger til rette for et brett spekter av kulturvirksomhet regionalt og lokalt, jf. kulturloven § 4. Kommunen skal sørge for at kulturlivet har forutsigbare utviklingskår, legge til rette for deltakelse i kulturaktiviteter og sørge for at personer, organisasjoner og institusjoner har tilgang til informasjon om økonomiske støtteordninger og andre virkemidler, jf. kulturloven § 5. Siljan kommune har et kulturkontor.

Kommunene har ansvar for folkebibliotek og skolebibliotek. Alle kommuner skal ha en fagutdannet biblioteksjef, og bibliotekenes innhold og tjenester skal gjøres kjent. Biblioteket i Siljan har satset på varierte kulturaktiviteter i biblioteket, og dette har vært godt besøkt. Biblioteket i Siljan har hatt lavt besøk i forhold til folketall sammenlignet med landssnittet og KOSTRA-gruppa.

Tilskudd til idrett og kultur

Kommunen yter tilskudd til idretts- og kulturformål. Både profesjonelle, amatører og frivillige lag og organisasjoner kan være mottakere av slike tilskudd.

Siljan kommune deler årlig ut en kulturpris på kr 10 000

4.3.4 NAV

Sosiale tjenester

NAV Siljan har totalt 4 årsverk. Av disse er 2 kommunale årsverk, som skal forvalte kommunens ansvar etter sosialtjenesteloven. Formålet med sosialtjenesteloven er å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet. Utsatte barn og unge og deres familier skal få et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Behovet for sosiale tjenester kan øke som følge av permitteringer og økende arbeidsledighet på grunn av pandemien, noe som både kan gi press på saksbehandlingen i kommunen og kan gi budsjettmessige konsekvenser for kommunen. Den statlige delen av NAV-kontorene har fått økt press på saksbehandlingen.

Kommunen skal ha kunnskap om innbyggernes levekår, finne forebyggende tiltak og tilby tjenester som skal bidra til sosial trygghet og bedre levekår for økonomisk vanskeligstilte. På landsbasis har utbetalingene til sosialhjelp økt de siste årene. I 2018 ble det utbetalt 6,95 milliarder kroner i økonomisk sosialhjelp, en sum som er 3,2 prosent over 2017-tallene, målt i faste priser. Ifølge SSB er det betydelige forskjeller mellom kommunene.

Siden 2017 har det vært et krav om at det skal stilles vilkår om aktivitet for tildeling av økonomisk stønad til personer under 30 år, med mindre tungtveiende grunner taler mot det. Konsekvensen av at kommunene ikke følger opp dette, kan være økt passivisering og økte sosialhjelpsutbetalinger for kommunen. Fylkesmannen har gjort flere tilsyn som viser at mange kommuner i Norge ikke sikrer at vilkår brukes i tråd med lovkravet. Det er generelt risiko for at kommuner ikke følger godt nok opp denne aktivitetsplikten.

Tabellen under er basert på KOSTRA og viser utviklingen i antall sosialhjelpsmottakere i perioden 2017-2019.

Antall	2017	2018	2019

Sosialhjelpsmottakere	48	58	36
Antall sosialhjelpsmottakere 18-24 år	9	10	4
Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp i 6 måneder eller mer	19	15	10
Sosialhjelpsmottakere med arbeidsinntekt som hovedinntekt	4	3	-
Antall barn i familier som mottok sosialhjelp	51	57	30

Vi ser at det var en økning i flere av kategoriene fra 2017-2018 og en nedgang fra 2018-2019. Ifølge årsmeldingen 2019 Har det vært nedgang i sosialhjelpsutgiftene og færre husstander som har mottatt sosialhjelp. Dette skyldes blant annet at kommunen ikke har bosatt nye flyktninger i 2019. Det har også vært færre utgifter til barnehage og SFO for deltakere på introduksjonsprogrammet, fordi barna har blitt eldre. I tillegg flyttet noen ressurskrevende familier fra Siljan i 2018. NAV har også gjort en innsats for å få flere sosialhjelpsmottakere ut i aktivitet/arbeid eller få dem avklart i forhold til rettigheter på statlige ytelser.

I 2018 er det innført begrensninger i hvor lenge man kan motta den statlige ytelsen arbeidsavklaringspenger. Fra 2017 til 2018 økte utgifter til sosialhjelp i Norge med rundt 500 millioner kroner. En tredel av økningen gjelder tidligere mottakere av arbeidsavklaringspenger. Dette kan være en medvirkende årsak til økningen fra 2017-2018 i Siljan.

Fylkesmannen har behandlet 2 klagesaker. I den ene saken ble kommunens vedtak stadfestet, i den andre ble kommunes vedtak opphevet, og saken ble sendt tilbake til kommunen for ny behandling.

Bekjempelse av fattigdom er et av FNs bærekraftsmål. Gjennom sitt ansvar for å forebygge sosiale problemer og bedre levekårene for vanskeligstilte, er kommunen en viktig aktør i innsatsen mot barnefattigdom i Norge. Kommunens ansvar på dette området er først og fremst regulert gjennom barnevernloven og sosialtjenesteloven.

Tall fra Bufdir¹⁰ viser at 10 % av norske barn vokser opp i fattigdom. Trenden de siste årene har vært at antall barn som vokser opp i fattigdom øker. Tilsvarende tall for Siljan kommune er 11 % av barna. Kommunen har plan mot barnefattigdom 2017-2020.

Riksrevisjonen har gjort en undersøkelse som viser at samarbeid og koordinering av tjenester rettet mot barnefattigdom, ikke er godt nok i mange kommuner. I desember 2016 ble det derfor laget retningslinjer for samarbeid mellom barneverntjenesten og NAV.

Boligsosialt arbeid

Flere kommuner har utfordringer i arbeidet med å sikre varig bolig for vanskeligstilte på boligmarkedet.

I nasjonal strategi for boligsosialt arbeid 2014 – 2020 er det fastlagt felles nasjonale mål og prioriterte innsatsområder, og kommunene har en nøkkelrolle i å realisere målene. Vi er ikke kjent med om det kommer nye statlige føringer fra 2020.

Kommunenes bruk av de statlige virkemidlene har betydning for arbeidet med å sikre varig bolig for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Kommunen har ikke boligsosial handlingsplan. Kommunen har solgt 6 kommunale boliger. Dette skyldes nedgangen i antallet flyktninger som kom til Norge, slik at behovet for kommunale boliger i Siljan er redusert.

Introduksjonsordningen

Formålet med introduksjonsloven er å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og deres økonomiske selvstendighet.

Introduksjonsprogrammet skal bidra til at deltakerne blir kvalifisert for arbeid eller videre utdanning.

---

¹⁰ Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) er underlagt Barne- og familiedepartementet (BFD), og er et fagorgan på områdene barnevern, barn, ungdom og oppvekst, adopsjon, familievern, likestilling og ikke-diskriminering og vold og overgrep i nære relasjoner.

Bare halvparten av de som hadde plikt og krav til norskopplæring i 2017 fikk det innen fristen på 3 måneder.¹¹ Det er risiko for at mange kommuner ikke sikrer god nok gjennomføring.

Kommunenes mottak av flyktninger fikk en topp i 2015/2016 da flyktningstrømmen til Europe og Norge økte dramatisk. Det var hovedsakelig personer fra Syria som sto for økningen. I 2016 ble det bosatt 15 000 flyktninger mens det for 2019/2020 bosettes rundt 5 000 flyktninger.

I slutten av 2017 ble det bosatt to familier fra Syria med til sammen 12 personer.

I 2018 var det 18 deltakere i alderen 19-50 år. Voksenopplæringen har gjennomført norsk og samfunnskunnskapsopplæringen i introduksjonsordningen. NAV Siljan har jobbet med arbeidsrettet oppfølging av deltakerne. Flere som har fullført introduksjonsprogrammet, men ikke kommet videre i jobb eller utdanning, har hatt behov for å delta i kvalifiseringsprogrammet.

Fylkesmannen hadde tilsyn med introduksjonsprogrammet i 2019. Tema for tilsynet var individuell plan for deltakerne. Fylkesmannen avdekket ikke avvik og hadde heller ingen merknader.

Kommuner med under 5000 innbyggere får ikke ta imot flyktninger de neste årene. Voksenopplæringen i Siljan avvikles fra juni 2021.

4.3.5 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon

Tema/selskap	Vinkling	Risiko	Vesentlighet
Psykososialt miljø i skolen	Forebygging, saksbehandling og tiltak	Høy	Vesentlig for skoleelever
Rus og psykisk helse	Kapasitet og kvalitet i tjenesten	Middels	Vesentlig for sårbar gruppe

¹¹ Kilde: IMDI (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet) er underlagt Kunnskapsdepartementet, og skal gjennomføre regjeringenes integreringspolitikk.

4.4 Myndighetsutøvelse - kvalitet, rettssikkerhet og produktivitet

Kommunens myndighet skal forvaltes effektivt, og slik at formålet med myndighetsutøvelsen og rettssikkerhet for den enkelte blir godt ivaretatt.

4.4.1 Plan- og byggesaksbehandling

Plan- og bygningsloven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner. Planprosessen skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter.

Kommuneplanens arealdel gjelder for perioden 2015-2027. Det ble vedtatt 2 reguleringsplaner i 2019, ingen i 2017 og 2018. Kommunen forventer ingen private reguleringsplanforslag i 2020.

Kommunene fatte vedtak om nesten all byggeaktivitet innenfor kommunegrensene. Sett fra innbyggernes ståsted er dette en inngripende lov. Det er derfor viktig at innbyggerne har tillit til at kommunen håndhever loven på en forutsigbar, lik og effektiv måte. Et hensiktsmessig og oppdatert planverk bidrar til å sikre effektivitet og likebehandling.

Siljan kommune har behandlet 25 byggesaker årlig i 2019. Kommunen har lav gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker. I 4 % av de innvilgete byggesøknadene er det gitt dispensasjon fra plan. Dette er lavere enn KOSTRA-gruppa og landsgjennomsnittet.

Plan- og byggesaksforum er en del av Grenlandssamarbeidet. Dette forumet har utarbeidet Grenlandsstandarden, som blant annet utarbeider felles rutiner for byggesaksbehandling for alle kommunene i Grenland.

Kommunen hadde forvaltningsrevisjon plan og byggesaksbehandling i 2017. Problemstillingene omhandlet forsvarlig saksbehandling av reguleringsplaner og byggesaker og tiltak for å redusere risiko for korrupsjon. Konklusjonen var at Siljan har en del tiltak for å sikre forsvarlig saksbehandling av reguleringsplaner og byggesaker, men at kommunen burde iverksette ytterligere tiltak.

Kommunen skal føre tilsyn med at loven etterleves. Tilsynet skal ha et slikt omfang at det kan avdekke ulovligheter. Saksbehandler som er ansvarlig for byggesaksbehandling er også ansvarlig for tilsyn med byggesaker.

Siljan kommune er tilsluttet Tilsynskontoret for byggesaker i Grenland, som er et interkommunalt samarbeid mellom kommunene i Grenland. Tilsynskontoret har egen virksomhetsplan og årsrapport. Tilsynskontoret har som formål å utføre tilsyn med alle relevante deler av en byggesak og/eller foretak som påtar seg ansvarsrett i ulike tiltak etter plan- og bygningsloven. Tilsynskontoret rapporterer driften til en formalisert tilsynsgruppe med representanter fra deltagerkommunene. Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon av Tilsynskontoret i 2015.

4.4.2 Landbruks- og miljøforvaltning

Landbruksmyndighet

Kommunene har oppgaver knyttet til saksforberedelse og kontroll av ulike tilskuddsordninger i landbruket. Videre har kommunene både myndighet og tilsynsoppgaver etter konsesjonsloven i forbindelse med eierskifte, og etter jordloven i forbindelse med nydyrking, deling eller omdisponering av jordbrukseiendom, og i forbindelse med driveplikt. Kommunen har også ansvar for å kontrollere at skogbruksloven følges, og kan fastsette meldeplikt for planer om hugst og tiltak knyttet til foryngelse og stell av skog.

Siljan, Porsgrunn og Skien kommuner har et samarbeid om Grenland landbrukskontor, der Skien er kontorkommune.

Miljømyndighet

Kommunene spiller en nøkkelrolle i arbeidet med å nå de nasjonale miljømålene, både som myndighet og som samfunnsaktør. Kommunen har flere myndighets- og samfunnsoppgaver på miljøområdet.

Fra 1. januar 2020 er det forbudt å bruke fossil fyringsolje og parafin til oppvarming av bygninger. Kommunene har ansvar for å håndheve forbudet. Kommunene kan føre

tilsyn med at forbudet blir etterlevd i deres kommune, og behandler søknader om eventuelle unntak fra forbudet. Forbudet vil føre til at flere nedgravde oljetanker skal tas ut av bruk. Dersom kommunen har fastsatt lokal forskrift om nedgravde oljetanker vil det gi større forutsigbarhet for tankeiere i kommunen, og lette kommunens saksbehandling.

Oppgaven med miljøforvaltning ligger delvis til landbrukskontoret i Grenland, delvis til kommunalområde for Samfunn.

4.5 Samfunnssikkerhet og bærekraft

Kommuneloven skal legge til rette for at norske kommuner er bærekraftige. FN har vedtatt 17 bærekraftsmål.¹² Norge og alle de andre medlemslandene i FN har forpliktet seg til å lage handlingsplaner for arbeidet med bærekraftmålene. FN slår fast at 65 prosent av bærekraftmålene ikke kan oppfylles uten deltakelse eller samordning med lokale og regionale myndigheter.

4.5.1 Planlegging i kommunen

Plan- og bygningsloven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner. Planprosessen skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter.

Kommunestyret skal minst en gang hver valgperiode utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Hvert fjerde år legger regjeringen fram nasjonale forventninger til den kommunale planleggingen, for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet. Det framgår av de nasjonale forventningene for 2019-2023, at FNs 17 bærekraftsmål bør blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen. Siljan kommune har en planstrategi for perioden 2017-2020 som ble vedtatt av kommunestyret 13.12.2016.

---

¹² Se FN-sambandet: <https://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal>

Kommunestyret vil få en ny planstrategi til behandling i løpet av 2020. Arbeidet med planstrategien er i gang, og bygger på FNs bærekraftsmål.

Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver kommunen. I Siljan har kommunestyret vedtatt planer der kommuneplanens samfunnsdel gjelder for 2019-31, kommuneplanens arealdel gjelder for 2015-27.

4.5.2 Næringsutvikling

En av oppgavene til kommunen som planmyndighet er å vurdere og ta hensyn til næringsutvikling og næringsbebyggelse i kommunen. Mange kommuner har egne næringsplaner. Enkelte kommuner har egen organisering og egne virkemidler knyttet til næringsarbeidet, mens andre har organisert arbeidet i ulike former for næringssselskap/samarbeid. Koronapandemien kan påvirke næringsliv og næringsutvikling i kommunene og kommunenes tiltak kan få betydning for lokalt næringsliv.

Siljan kommune har i stor grad organisert næringsarbeidet i samarbeid med de andre Grenlandskommunene. Det er utarbeidet en «Strategisk næringsplan for Grenland 2017-2020». Siljan kommune er deleier av Vekst i Grenland IKS sammen med Skien, Drangedal, Porsgrunn, Bamble og Kragerø. Oppdraget er å tiltrekke nye bedrifter, opprettholde god kontakt og dialog med etablerte bedrifter, bidra til å øke antall arbeidsplasser og gjøre Siljan og Grenland til et attraktivt sted å bo og bosette seg. Det kan være risiko knyttet til samhandling og gjennomføring/måloppnåelse. Vekst i Grenland IKS er også omtalt i pkt. 5.2.1.

Siljan kommune ser på Grenland som et bo- og arbeidsmarked. For Siljan er befolkningsutvikling viktigere enn næringsutvikling. I dette lyset er det viktig at næringsarbeidet i regionen totalt lykkes. Kommunen tilrettelegger for nye næringsområder, men legger større vekt på arealer til boligformål. For eksempel har kommunestyret vedtatt reguleringsplan for Heiveien III 19.11.2019. I ny kommuneplanens arealdel vil kommunen ta inn nytt område for næringsutvikling

4.5.3 Samfunnssikkerhet og beredskap

Plan- og bygningsloven setter krav til samfunnssikkerhet i planleggingen i kommuner og fylker. Sivilbeskyttelsesloven pålegger kommunene å planlegge beredskapen basert på en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse. Smitteutbrudd som Covid-19 (korona), viser hvor viktig arbeidet med beredskap er og kommunene har nå fått viktige erfaringer fra arbeidet med egen beredskap for krisesituasjoner og eget smittevernarbeid. Vi har vurdert at arbeidet med beredskap har høyt fokus nå, noe som kan minske risikoen.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap gjennomfører årlige kommuneundersøkelser. Resultatene fra kommune-undersøkelsen 2019 viser at et stort flertall av kommunene (i Vestfold og Telemark) oppfyller alle minimumskravene til helhetlig risiko og sårbarhetsanalyse.

Kommunestyret i Siljan har vedtatt «Analyse for risiko og sårbarhet 2020-23» og plan for beredskap 2020 i møtet 17.12.2019. Kommunen har gjennomført øvelse i samarbeid med Fylkesmannen.

Kontrollutvalget er i sak 3/20 blitt orientert om at ordfører først ikke ble innkalt til et evalueringsmøte i administrasjonen etter at mobil og bredbånd var slått ut i kommunen. Siljan har også tidligere i 2020 vært utsatt for et sikkerhetsbrudd, da mobil og bredbånd falt ut i hele kommunen. Dette viser at det er risiko for at delegering og beredskapsplanen ikke er godt nok implementert i organisasjonen.

Siljan kommune har plan ved pandemi fra 2017 og plan om smittevern fra 2017.

4.5.4 Klimamål – miljøansvar

Et av FNs bærekraftsmål er å stoppe klimaendringene. Ifølge forskrift om statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning skal kommunene og fylkeskommunene i sin overordnede planlegging innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser. Formålet med dette er at kommuner og fylkeskommuner gjennom planlegging og øvrig myndighets- og virksomhetsutøvelse skal stimulere til og bidra til reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging. Planleggingen skal også bidra til at samfunnet forberedes på og

tilpasses klimaendringene (klimatilpasning). Ifølge de statlige retningslinjene skal kommunene ha ambisiøse mål for utslippsreduksjoner.

Siljan kommune har en klima- og miljøplan, men den er ikke oppdatert. Den nye kommunalsjef for samfunn vil få i oppgave å oppdatere planen i samsvar med nye lovkrav.

Det kan være risiko for at en ny klimaplan ikke blir fulgt godt nok opp. En eventuell forvaltningsrevisjon på området bør komme sent i planperioden.

4.5.5 Aktuelt for forvaltningsrevisjon

Tema/selskap	Vinkling	Risiko	Vesentlighet
Beredskap	Implementering av plan. Roller og delegering	Middels	Vesentlig for trygghet
Klima og energiplan	Implementering og oppfølging av planen. Bør gjøres sent i perioden.	Middels	Vesentlig for miljø og kommunens samfunnsansvar

5 Risikovurdering – eierskap

At virksomheter eller tjenester skilles ut og legges i selskaper innebærer at betingelsene for folkevalgt styring og kontroll endres. God folkevalgt styring defineres gjerne gjennom fire standarder: pålitelig, ansvarlig, borgernært og effektivt. Det er viktig at kommunestyrene som eiere har kunnskap og innsikt i omfanget av selskapsorganisering og de styringsmuligheter man har for de selskapene kommunen har eierandeler i.¹³ Eierskapskontrollen skal bidra til dette.

Basert på KS anbefalinger for eierstyring og selskapsledelse kan det være aktuelt å undersøke ulike temaer knyttet til kommunens utøvelse av eierskap, avhengig av identifisert risiko i kommunen. Flere tema kan inngå i samme kontroll rettet mot flere selskap, eller utvalgte tema kan foreslås for ett selskap, eventuelt sammen med en forvaltningsrevisjon.

Vi har ikke vurdert risiko og vesentlighet for Vestfold og Telemark revisjon IKS og i Vestfold, Telemark og Agder kontrollutvalgssekretariat IKS, da vi ikke er uavhengige til å gjøre slike vurderinger av disse selskapene.

Oversikt over kommunens eierinteresser i selskap framgår av vedlegg. I pkt. 3 er det oversikt over utførte eierskapskontroller i perioden 2016-2019.

5.1 Utøvelse av eierskap

Eierskapsutøvelse – styringsdialog

Ifølge kommuneloven § 26-1 skal kommunen minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding.¹⁴ Eierskapsmeldingen skal inneholde kommunens prinsipper for eierstyring, en oversikt over kommunens eierskap i selskaper m.m., samt kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser. KS har over tid anbefalt at kommunene etablerer retningslinjer for utøvelsen av sitt eierskap.

---

¹³ Hentet fra KS anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

¹⁴ I kraft fra konstituering høsten 2019.

Kommunestyret i Siljan har vedtatt føringer for hvordan kommunen skal ivareta eierskap i selskaper, men har ikke vedtatt en eierskapsmelding. Rådmannen opplyser at kommunestyret vil få en eierskapsmelding til behandling i løpet av 2021.

Det ble gjennomført en generell eierskapskontroll i Siljan i 2018. Den viste blant annet at Siljan kommune har etablert en ordning for eiersaker, der daglig leder for selskapene kommer i kommunestyret og orienterer om selskapets drift en gang i året.

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Videre at det etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyre og eierorganet, og at dette forankres i eierskapsmeldingen.

Ordfører, varaordfører eller enkeltmedlemmer av formannskapet er valgt til å representere kommunen i eierorganene. Eierskapskontrollen i 2018 viste at det ikke alltid var avklart med eller rapportert til kommunestyre eller formannskap i forbindelse med generalforsamlinger/representantskapsmøter.

Det er risiko for at kommunen ikke har gitt føringer for selskapene i samsvar med KS' anbefalinger, f.eks. etiske retningslinjer, registrerer verv i styrevervregisteret, samfunnsansvar gjennom avtaler og anskaffelser, at selskapet er medlem i arbeidsgiverorganisasjon m.m.

Samordning av føringer for eierskap – flere eiere

Siljan kommune har eierinteresser i mange selskap sammen med andre kommuner. Det er risiko for at de forskjellige eierne gir ulike føringer for eierskapsutøvelse, målsetninger og styring av selskapene, og føringene kan til dels være motstridende.

En eierskapskontroll rettet mot samordning er særlig aktuell for kommunens eierskap i Vekst i Grenland, Grep Grenland og Renovasjon i Grenland.

Styre – evaluering, valg og sammensetning og godtgjøring

Det er eiers ansvar å sørge for at styrets samlede kompetanse er tilpasset selskapets virksomhet. Det er krav til styresammensetning i selskapsreglene. I eierskapskontrollen i 2018 fant vi at alle selskapene har i praksis hatt en valgkomite til for styremedlemmer.

Kommunen bør i forbindelse med utarbeidelse av eierskapsmelding ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv. Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar.

Det kan være risiko for at kommunen som eier ikke sikrer at selskaper har godt sammensatt og godt fungerende styre.

5.2 Virksomhet i selskap - risiko

Kommunens eierskap kan deles i følgende kategorier:

- sektoroppgaver/tjenesteyting til kommunen
- finansielt begrunnet eierskap
- andre samfunns mål

Behovet for forvaltningsrevisjon av sektoroppgaver er vurdert i kapittel 4. I dette kapitlet vurderes behovet for forvaltningsrevisjon i selskap på annet grunnlag.

5.2.1 Gjennomføring av virksomhet - måloppnåelse

Vekst i Grenland IKS

Vekst i Grenland IKS er en del av kommunens næringsapparat. Vekst i Grenland IKS skal bidra til flere arbeidsplasser i regionen, og bidra til Grenland fremstår som en samordnet enhet overfor sentrale myndigheter og investorer. Det kan være risiko knyttet til måloppnåelse og samordning med kommunens næringsapparat. En slik forvaltningsrevisjon kan med fordel gjennomføres for to eller flere eierkommuner i felleskap. Porsgrunn og Bamble kontrollutvalg har tidligere ønsket at det skulle gjennomføres forvaltningsrevisjon av dette selskapet. En forvaltningsrevisjon i VIG AS kan kombineres med en eierskapskontroll som undersøker eiernes oppfølging av selskapet.

Renovasjon i Grenland IKS

Renovasjon i Grenland IKS (RiG) skal bidra til kostnads- og miljøeffektiv drift av husholdningenes og hyttenes renovasjonsordning i eierkommunene. Selskapet skal kjøpe tjenester fra eksterne, eller inngå avtaler om oppgaveløsning innenfor deltakerkommunenes egne anlegg, utstyr og mannskap eller utføre oppgaver i egen regi. I 2017 var det forvaltningsrevisjon i RiG om offentlige anskaffelser og selvkost. Det kan være risiko knyttet til om selskapet driver i samsvar med føringer og mål som eierne har satt, se pkt. 4.3.4.

Renovasjon i Grenland IKS eier 19,48 % av Grenland Vestfold Bestiller AS. De andre eierne er Vestfold avfall og ressurs AS, Tønsberg renseanlegg IKS og kommunene Bamble, Holmestrand, Horten, Sandefjord og Siljan. Selskapet ble stiftet 25.10.19. Selskapet skal være et bestillerorgan for aksjonærene. Selskapets virksomhet er gjennom offentlige anbudskonkurranser å ta ansvar for behandling av det våtorganiske avfallet (matavfall og slam) med høy klimanytte til selskapets aksjeeiere. Daglig leder i RiG er også daglig leder i Grenland Vestfold Bestiller AS.

Greve Biogass AS

Siljan kommune eier Greve Biogass AS sammen med Vestfold avfall og ressurs AS, Tønsberg renseanlegg IKS og kommunene Bamble, Holmestrand, Horten, Sandefjord, Skien, Porsgrunn og Kragerø. Formålet til selskapet er behandling av våtorganisk avfall (matavfall og slam) fra eierne gjennom produksjon av biogass, biogjødsel og andre beslektede produkter. Greve Biogass AS driver et anlegg som lager biogass og biogjødsel av matavfall og husdyrgjødsel.

Vi har fått innspill om at de kan være risiko knyttet til selskapsstruktur, roller og habilitet mellom RiG, Grenland og Vestfold Bestiller AS og Greve Biogass AS. En forvaltningsrevisjon i selskapene kan kombineres med en eierskapskontroll som undersøker eiernes oppfølging av selskapet, eventuelt som et samarbeid mellom flere eiere.

5.2.2 Samfunnsansvar og etikk

De fleste kommunalt eide selskap plikter å følge regler om varsling og andre arbeidsmiljøkrav, offentlige anskaffelser, offentlig innsyn og offentlig støtte og habilitet. Videre plikter selskapene å sikre oppdaterte registreringer om selskapet i offentlige registre. Undersøkelser har vist at det generelt er risiko for at slike krav ikke blir godt nok ivaretatt av offentlig eide selskaper.

Det kan være risiko for at kommunens føringer og forventninger knyttet til etiske retningslinjer ikke blir godt nok formidlet og ivaretatt. Vi anbefaler at det gjøres en forvaltningsrevisjon i ett selskap for å undersøke om disse forventningene er formidlet og implementert i selskapet/selskapene. Det var forvaltningsrevisjon av Renovasjon i Grenland IKS om anskaffelser og selvkost i 2017.

Grep Grenland AS er en arbeidsinkluderingsbedrift som hjelper mennesker på vei mot eller tilbake i arbeid. Selskapet tilbyr et bredt spekter av varer og tjenester fra egen produksjon. Arbeidet skjer i nært samarbeid med NAV. Det var i 2019 en varslingssak i selskapet med etterfølgende endringer i ledelsen. Grep Grenland eies sammen med andre kommuner. En eventuell forvaltningsrevisjon av samfunnsansvar bør vurderes i fellesskap med de andre eierne.

5.2.3 Aktuelle tema for eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskap

Tema/selskap	Vinkling	Risiko	Vesentlighet
Samfunnsansvar og etikk. Kan kombineres med anskaffelser	- Grep Grenland - Vekst i Grenland Bør gjennomføres sammen med andre eiere	Høy	Vesentlig for selskapet, for ansatte i selskapet og for tilliten til eier
Renovasjonsselskapene Renovasjon i Grenland IKS, Grenland Vestfold Bestiller AS og Greve biogass AS	Føringer og mål fra eierne, eventuelt eierskapskontroll. Bør gjennomføres sammen med andre eiere	Middels	Vesentlig for demokrati og omdømme

Tema/selskap	Vinkling	Risiko	Vesentlighet
Styringsdialog og samordning med andre eiere	Selskaper med flere eiere	Middels	Vesentlig for god eierstyring

6 Oppsummering

I tabellen nedenfor har vi oppsummert de risikoområdene som vi har identifisert. Vi har oppsummert risiko og vesentlighet for flere forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller enn det som dekkes av revisjonshonoraret.

Innenfor rammen av revisjonstjenester til Siljan kommune, kan vi levere 2 rapporter om forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for fireårsperioden 2020-23. Antallet rapporter bygger på et stipulert anslag, og avhenger tema og innretning på undersøkelsene.

Koronapandemien vil påvirke kommunenes situasjon på mange måter framover i tid, både rent økonomisk og når det gjelder behovene innenfor ulike tjenesteområder. Det er vanskelig å si noe konkret om hvordan dette vil slå ut nå, men ettervirkningene kan medføre endringer i risikobildet og behovet for forvaltningsrevisjon framover.

Enkelte områder knyttet til kommunens økonomiforvaltning blir også vurdert årlig i forbindelse med forenklet etterlevelseskontroll, jf. kommuneloven § 24-9. Etterlevelseskontrollen vil kunne avdekke behov for forvaltningsrevisjon.

Tema/selskap	Vinkling	Risiko	Vesentlighet
Arkiv og dokumentasjon	Journalføring og arkivdanning. Bør kombineres med innsyn og åpenhet.	Høy	Vesentlig for kommunens oversikt og å sikre innsyn og demokrati
Personopplysninger	GDPR, rettet mot praksis i ett eller flere utsatte tjenesteområder.	Høy	Vesentlig for at opplysninger ikke kommer på avveie/sikre at ansatte har riktig og nødvendig informasjon
Samfunnsansvar og etikk. Kan kombineres med anskaffelser	- Grep Grenland - Vekst i Grenland	Høy	Vesentlig for selskapet, for ansatte i

Tema/selskap	Vinkling	Risiko	Vesentlighet
	Bør gjennomføres sammen med andre eiere		selskapet og for tilliten til eier
Psykososialt miljø i skolen	Forebygging, saksbehandling og tiltak	Høy	Vesentlig for skoleelever
Rus og psykisk helse	Kapasitet og kvalitet i tjenesten	Middels	Vesentlig for sårbar gruppe
Samfunnsansvar ved offentlige anskaffelser	Oppfølging av Skiensmodellen, miljøkrav og andre sosiale hensyn	Middels	Vesentlig for tillit og omdømme
Beredskap	Implementering av plan. Roller og delegering	Middels	Vesentlig for trygghet
Klima og energiplan	Implementering og oppfølging av planen. Bør gjøres sent i perioden.	Middels	Vesentlig for miljø og kommunens samfunnsansvar
Renovasjonsselskapene Renovasjon i Grenland IKS, Grenland Vestfold Bestiller AS og Greve biogass AS	Føringer og mål fra eierne, eventuelt eierskapskontroll. Bør gjennomføres sammen med andre eiere	Middels	Vesentlig for demokrati og omdømme
Styringsdialog og samordning med andre eiere	Selskaper med flere eiere	Middels	Vesentlig for god eierstyring

Vedlegg: Oversikt over kommunens eierskap i selskaper m.v.

Vi har hentet oversikt over kommunens eierskap fra kommunens årsregnskap for 2019.

Selskaper som kontrollutvalget har innsynsrett i, jf. koml. § 24-10:

Interkommunale selskap (IKS)	Kommunens ansvarsdel	Opplysninger om selskapet	Kontorkommune og andre deltakerkommuner
Vekst i Grenland IKS	2 %	Egenkapital: 21 516 000 kr Egenkapitalandel: 81,7 % Totalrentabilitet: 3,3 % Gjeldsgrad 0,2 % <u>Formål:</u> Å være pådriver- og bistandsapparat for å opprettholde og utvikle bestående og nye arbeidsplasser i regionen. <u>Annet:</u> Vekst i Grenland var tidligere et aksjeselskap, men ble i 2014 etablert som et interkommunalt selskap med ansvar for kommunenes næringsarbeid.	Kontorkommune Skien 44 % Skien 30 % Porsgrunn 12 % Bamble 9 % Kragerø 3 % Drangedal
Renovasjon i Grenland IKS	2,33 %	Egenkapital kr - 40 354 Netto driftsresultat kr – 540 354 Gjeldsgrad - 270,9 <u>Formål:</u> Selskapet skal bidra til kostnads- og miljøeffektiv drift av husholdningene og hyttenes renovasjonsordning. For å dokumentere kostnads-	Kontorkommune Skien 50,31 % Skien 38,85 % Porsgrunn 13,51 % Bamble

Interkommunale selskap (IKS)	Kommunens ansvarsdel	Opplysninger om selskapet	Kontorkommune og andre deltakerkommuner
		og miljøeffektivitet, skal selskapet delta i nasjonal benchmarking med et hensiktsmessig intervall. <u>Annet:</u> Renovasjon i Grenland ble organisert som et IKS i 2014. Forvaltningsrevisjon i selskapet i 2017.	
Gea Norvegica Geopark IKS	0,46 %	Årsregnskapet kan ikke finnes i offentlige kilder. Egenkapitalen i 2018 var 2 451 880 kr. Regnskapsmessig resultat var 195 616 kr. <u>Formål:</u> Geoparken skal spre kunnskap om vår geologiske naturarv og sammenhengene mellom geologiske prosesser og vår eksistens.	Kontorkommune Porsgrunn 68,8 % Vestfold og Telemark fylkeskommune Andre eiere: Skien, Porsgrunn, Larvik, Bamble, Kragerø og Nome
Vestfold og Telemark revisjon IKS	1,7 %	Nyregistrert – virksomhetsoverdragelse. <u>Formål:</u> Vestfold og Telemark revisjon IKS skal utføre lovpålagte revisjonsoppgaver for deltakerne. Vestfold og Telemark revisjon IKS kan utføre andre revisjonsoppdrag og rådgivning for deltakerne. Vestfold og Telemark revisjon IKS kan utføre revisjonsoppdrag og rådgivning for andre selskaper. <u>Annet:</u> Ikke hatt selskapskontroll.	Kontorkommune Skien. Vestfold og Telemark fylkeskommune og samtlige kommuner i Vestfold og Telemark.
Interkommunalt arkiv for Buskerud Vestfold og Telemark IKS	1 %	Har ikke oppdaterte regnskapstall. <u>Formål:</u> Formålet med selskapet er å legge forholdene til rette for medlemmenes rasjonelle, funksjonsdyktige og effektive gjennomføring av arkivlovens	Kontorkommune Kongsberg.

Interkommunale selskap (IKS)	Kommunens ansvarsdel	Opplysninger om selskapet	Kontorkommune og andre deltakerkommuner
(IKA Kongsberg IKS)		intensjoner og bestemmelser. Selskapet skal kunne fungere som arkivdepot for deltakerne samt selge kompetanse og arkivtjenester til andre. Selskapet skal kunne fungere som fylkesarkiv for deltakende fylkeskommuner, og skal kunne motta privatarkiv. Selskapet skal følge Lov om arkiv og forskrifter om offentlige arkiv. <u>Annet:</u> Styret gjennomfører en kontroll av anskaffelser i IKA Kongsberg nå, med format som forvaltningsrevisjon	31 andre kommuner/ fylkeskommuner i Buskerud, Vestfold og Telemark
Sør-Øst 110 IKS	1,36 %	Egenkapital: 9 353 000 kr Egenkapitalandel: 52,9 % Totalrentabilitet: -12,9 % Gjeldsgrad 0,9 % <u>Formål:</u> Selskapets formål er å dekke kommunenes behov, plikter og oppgaver i forbindelse med "Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen" § 4-5, § 4-6, § 4-7 og § 6-3. Sør-Øst 110 IKS skal ivareta samfunnets behov for profesjonell, samordnet og konstandseffektiv nødalarmring ved brann og ulykker, akutt forurensning og andre kriser gjennom et regionalt samarbeid med brannvesenet og andre nødetater. 110-sentralens geografiske virkeområde er Sør-Øst 110-region som tilsvarer Sør-Øst politidistrikt. <u>Annet:</u> Ikke hatt selskapskontroll.	Kontorkommune Tønsberg Kommuner i tidligere Vestfold, Telemark og Buskerud fylker og tre interkommunale (IKS) brannvesen.
Vetaks – Vestfold, Telemark og Agder		Nyregistrert.	Kontorkommune Bø.

Interkommunale selskap (IKS)	Kommunens ansvarsdel	Opplysninger om selskapet	Kontorkommune og andre deltakerkommuner
kontrollutvalgssekretariat IKS		<u>Formål:</u> Utøve sekretariatsfunksjon for deltakernes kontrollutvalg, slik det fremgår av kommuneloven og forskrifter om kontrollutvalg. Selskapet kan også utføre oppdrag for andre kommuner og fylkeskommuner.	Fylkeskommunene i Vestfold og Telemark og Agder, 33 kommuner i Vestfold og Telemark, og Agder.

Heleide kommunale aksjeselskap (AS)	Kommunens eierandel	Opplysninger om selskapet	Kontorkommune og andre eierkommuner
GREP Grenland AS	2 %	Egenkapitalandel: 67,3 % Egenkapital: 79,9 mill kr Totalrentabilitet: - 0,1% Gjeldsgrad 0,5 % <u>Formål:</u> Å være en bro til arbeidslivet og bidra til økt sysselsetting gjennom avklaring, arbeidstrening, kvalifisering, formidling eller andre tiltak/aktiviteter. Produksjon, tjenesteleveranser, handel, barnehagedrift eller annen næringsvirksomhet er virkemidler i denne prosessen. <u>Annet:</u> Har ikke hatt selskapskontroll.	Kontorkommune Porsgrunn 49 % Skien 34 % Porsgrunn 15 % Bamble
Greve Biogass AS	0,76 %	Egenkapital: 18,57 mill kr Egenkapitalandel: 9,4 %	Kontorkommune Tønsberg

Heleide kommunale aksjeselskap (AS)	Kommunens eierandel	Opplysninger om selskapet	Kontorkommune og andre eierkommuner
		Totalrentabilitet 8,1 % Gjeldsgrad 9,7 <u>Formål:</u> Behandling av våtorganisk avfall (matavfall og slam) fra eierne gjennom produksjon av biogass, biogjødsel og andre beslektede produkter.	40,99 % VESAR AS 21,82 % Tønsberg Renseanlegg IKS Flere kommuner i Telemark og Vestfold
Grenland Vestfold Bestiller AS	0,4 %	Nyregistrert <u>Formål:</u> Bestillerorgan for selskapets aksjeeiere. Selskapets virksomhet er gjennom offentlig anbudskonkurranse å ta ansvar for behandling av det våtorganiske avfallet (matavfall og slam) med høy klimanytte til selskapets aksjeeiere.	Kontorkommune Tønsberg 43,24 % Vestfold avfall og ressurs AS 23 % Tønsberg renseanlegg IKS 19,48 % Renovasjon i Grenland IKS Andre kommuner i Vestfold og Telemark

Selskap som kontrollutvalget ikke har innsynsrett i, jf. koml. § 24-10

Aksjeselskap med ikke-kommunale medeiere	Kommunens eierandel	Opplysninger om selskapet	Kontorkommune og andre eiere
Visit Telemark AS		Egenkapital 3,22 mill. kr. Egenkapitalandel: 43,2 % Totalrentabilitet: 3,2 % Gjeldsgrad: 1,3 <u>Formål:</u> Produktutvikling, markedsføring og salg av aksjonærenes reiselivsprodukter på oppdragsbasis, Service overfor aksjonærene på oppdragsbasis, forøvrigt alt som står i forbindelse med reiseliv, herunder deltakelse i andre selskap. <u>Annet:</u> Er i prosess med Visit Vestfold AS for mulig samarbeid.	Kontorkommune Skien Største aksjonær Color Line 6,8 %
Rehabiliteringssenteret AIR AS		Egenkapital 65 mill. kr. Egenkapitalandel: 61,7 % Totalrentabilitet: 8,1 % Gjeldsgrad: 0,7 <u>Formål:</u> Virksomheten arbeider i spesialisthelsetjenesten innen fagfeltet arbeidsrettet rehabilitering. Air er et non-profit aksjeselskap.	Kontorkommune Vinje 16,1 % Vinje kommune 15,3 % Norsk Hydro 68,3 % Andre aksjonærer

På vakt for fellesskapets verdier

Rapporten er utarbeidet av
Vestfold og Telemark revisjon IKS

Har du spørsmål til rapporten?

Ta kontakt med oss:

Telefon: 35 91 70 30 / 33 07 13 00

E-post: post@vtrevisjon.no

www.vtrevisjon.no